

Okružni sud u Prizrenu
P. br 134/11.
02. avgust 2011.

U IME NARODA

Okružni sud u Prizrenu, u veću sastavljenom od EULEKS sudija Tore Tomassen, kao predsedavajući sudija, EULEKS sudija Dean Pineles i sudija Raima Elezi, kao članova veća, sa sudskim zapisničarem Tarik Mripa, u krivičnom predmetu protiv optuženih E.K i H.M , koji se terete na osnovu optužnice PPS.br.75/2010 podnete od strane Specijalnog tužilaštva Republike Kosovo, Priština, od 30.03.2011, koja je delimično potvrđena 29.04.2011 (KA 76/11), za krivično delo **ratni zločina protiv civilnog stanovništva**, u skladu sa članovima 22. i 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ), trenutno kriminalizovano na osnovu članova 23 i 121 (1) Krivičnog zakona Kosova (KZK) u vezi sa članom 3. zajednički za četiri Ženevske konvencije od 12.08.1949 i člana 13.2 Protokola II od 08.06.1977, kao dodatak Ženevskoj konvencija iz 1949 (Dodatnog protokola II), i optuženi **Mu.H, Mi.H, N.H, N.B i J.K**, koji su optuženi za **pružanje pomoći počiniocima nakon izvršenja krivičnog dela u skladu sa članom 305. stav 2. KZK**,

nakon održavanja javnog glavnog pretresa 28, 29, 30. juna, 7, 26, i 27. jula 2011, u prisustvu tužioca STRK Mauricio Salustro; oštećenih, svedoka D.B i S.B (28. juna i 29.) i predstavnika oštećenih Jelena Nikolić iz DRC Beograda (26. jula i 27.),

Predstavnik okrivljenog E.K, advokat Ethema Rogova, a za optuženog H.M, advokat Osman Zajimi; za okrivljenog Mu.H, advokat Gezim Kollgjaku; za okrivljenog Mi.H, advokat Džavita Kreku i za okrivljenog N.H, advokat Hajrip Krasnići, i

nakon razmatranja i glasanja 28. i 29. jula i 2. avgusta 2011.g., objavljuje:

PRESUDA

1. Optuženi **E.K**, od oca ....., rođen ..... godine u ....., koji trenutno živi u ....., završio je srednju školu, Kosovar, Albanac, loše finansijske situacije, u pritvoru od 14.12.2010, **je kriv**,

jer u noći 17. i u ranim jutarnjim satima 18. jula 1998, u svojstvu člana Oslobođilačke vojske Kosova (OVK), a u saizvršilaštvo sa drugim do sada neidentifikovani vojnicima OVK, primenio mere zastrašivanja i terora nad srpskim civilnim stanovništvom Opuštenje / Opuštenje učestvujući u promišljenom oružanom napadu na srpska domaćinstva u naveDm selu.

Zbog toga optuženi E.K je počinio u saizvršilaštvo krivično delo **ratni zločin protiv civilnog stanovništva**, u skladu sa članovima 22. i 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ), trenutno kriminalizovanog prema članu 23 i 121 (1) Krivičnog zakona Kosova (KZK) u vezi sa članom 3. zajednički za četiri Ženevske konvencije od 12.08.1949.g. i člana 13.2 Protokola II od 08.06.1977.g., kao dodatak Ženevskim konvencijama iz 1949 (Dodatni protokol II).

E.K je osuđen: u skladu sa članom 142. KZSFRJ na mandat od pet (5) godina zatvora, u kome vreme proved u pritvoru biće uzeti u obzir od 14. decembra 2010.

2. Optuženi **H.M**, od oca ...., rođen ..... godine u ....., trenutno živi u ....., stolar, završio osnovnu školu, Kosovar, Albanac, lošeg finansijskog stanja, u pritvoru od 14.12.2010, **je oslobođen optužbi**,

jer u skladu sa članom 390 3) Zakona o krivičnom postupku Kosova (KZKP) nije dokazano da je počinio delo za koje je optužen, odnosno u noći 17. i u ranim jutarnjim satima 18. jula 1998, u svojstvu člana Oslobodilačke vojske Kosova (OVK), saizvršilaštvo sa drugim do sada neidentifikovani vojnicima OVK, nije primenio mere zastrašivanja i terora nad srpskim civilnim stanovništvom sela Opterushe / Opteruša jer nije učestvovao u planiranim napadima na srpska domaćinstva u naveDm selu.

Iz tih razloga optuženi H.M nije počinio, u saizvršilaštvo sa drugim neidefikovanim OVK vojnicima, krivično delo **ratnog zločina protiv civilnog stanovništva**, u skladu sa članovima 22. i 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ), trenutno kriminalizovano na osnovu članova 23 i 121 (1) Krivičnog zakona Kosova (KZK) u vezi sa članom 3. zajednički za četiri Ženevske konvencije od 12.08.1949 i člana 13.2 Protokola II 08.06.1977 , dodatak Ženevskih konvencija iz 1949 (Dopunskog protokola II).

3. Optuženi **Mu.H**, od oca ...., majke ....., rođen .... u ....., ..., završio osnovnu školu, radi kao stolar, Albanac, **je kriv**,

zato što je pomagao E.K (pod istragom za krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer u saizvršilaštvu sa drugim do sada neidentifikovanim OVK vojnicima, primenio je mere zastrašivanja i terora nad srpskim civilnim stanovništvom sela Opterushe / Opteruša, učestvujući u planiranim oružanim napadima na srpska domaćinstva koja se nalaze u naveDm selu) davanjem lažne izjave svedoka kojom je podržao odbranu alibija E.K, tačnije, kada je saslušan u svojstvu svedoka od strane policajca EULEKS jedinice za istragu o ratnim zločinima u selu Rogove 23. februara 2011 , on je lažno izjavio da je E.K bio ranjen početkom jula 1998.

Zbog toga okrivljeni Mu.H je pomogao E.K posle izvršenja krivičnog dela za koje je E.K proglašen krivim, a koje je kažnjivo po članu 305 stav 2 Krivičnog zakona Kosova.

Mu.H je **osuđen**: u skladu sa članom 305. stav 2. Krivičnog zakona Kosova do šest (6) meseci zatvora. Na osnovu člana 43-44 KZK kazna je suspendovana, ako osuđeni ne počini novo krivično delo u periodu od jedne (1) godine.

4. Optuženi **Mi.H**, od oca ....., majke ..., rođen ... u ..., ..., završio gimnaziju, radi kao stolar, Albanac, **je kriv**,

zato što je pomagao E.K (pod istragom za krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer u saizvršilaštvu sa drugim do sada neidentifikovanim OVK vojnicima, primenio je mere zastrašivanja i terora nad srpskim civilnim stanovništvom sela Opterushe / Opterusa učestvujući u planiranim oružanim napadima na srpska domaćinstva koja se nalaze u naveDm selu) davanjem lažne izjave svedoka kojom je podržao odbranu alibija E.K, tačnije, kada je saslušan u svojstvu svedoka od strane policajca EULEKS jedinice za istragu o ratnim zločinima u selu Rogove 23. februara 2011 , on je lažno izjavio da je E.K bio ranjen početkom jula 1998.

Zbog toga okrivljeni Mi.H je pomogao E.K posle izvršenja krivičnog dela za koje je E.K proglašen krivim, a koje je naveD i kažnjava se članom 305 stav 2 Krivičnog zakona Kosova.

Mi.H je osuđen: u skladu sa članom 305. stav 2. Krivičnog zakona Kosova do šest (6) meseci zatvora. Na osnovu člana 43-44 KZK kazna je suspendovana, ukoliko osuđeni ne počini novo krivično delo u periodu od jedne (1) godine.

5. Optuženi **N.H**, od oca .... i majke ..., rođen ... u ..., ..., završio osnovnu školu, vlasnik kafe bara, Albanac, **je kriv**,

zato što je pomagao E.K (pod istragom za krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer u saizvršilaštvu sa drugim do sada neidentifikovanim OVK vojnicima, primenio je mere zastrašivanja i terora nad srpskim civilnim stanovništvom sela Opterushe / Opterusa učestvujući u planiranim oružanim napadima na srpska domaćinstva koja se nalaze u naveDm selu) davanjem lažne izjave svedoka kojom je podržao odbranu alibija E.K, tačnije, kada je saslušan u svojstvu svedoka od strane policajca EULEKS jedinice za istragu o ratnim zločinima u selu Rogove 3.mart 2011 , on je lažno izjavio da je E.K bio ranjen početkom jula 1998.

prema tome okrivljeni N.H je pomogao E.K posle izvršenja krivičnog dela za koje je E.K proglašen krivim, a koje je naveD i kažnjava se članom 305 stav 2 Krivičnog zakona Kosova.

N.H je **osuđen**: u skladu sa članom 305. stav 2. Krivičnog zakona Kosova do šest (6) meseci zatvora. Na osnovu člana 43-44 KZK kazna je suspendovana, ako osuđeni ne poćini novo krivićno delo u periodu od jedne (1) godine.

6. Optuženi **N.B**, od oca ..., majke ..., rođen ....., u ..., ..., diplomirani ekonomista, Albanac, **je kriv**,

zato što je pomagao E.K (pod istragom za krivićno delo ratnog zloćina protiv civilnog stanovništva, jer u saizvršilaštvu sa drugim do sada neidentifikovanim OVK vojnicima, primenio je mere zastrašivanja i terora nad srpskim civilnim stanovništvom sela Opterushe / Opterusca učestvujući u planiranim oružanim napadima na srpska domaćinstva koja se nalaze u naveDm selu) davanjem lažne izjave svedoka kojom je podržao odbranu alibija E.K, taćnije, kada je saslušan u svojstvu svedoka od strane policajca EULEKS jedinice za istragu o ratnim zloćinima u selu Rogove 3.mart 2011 , on je lažno izjavio da je E.K bio ranjen početkom jula 1998.

prema tome okrivljeni N.B je pomogao E.K posle izvršenja krivićnog dela za koje je E.K proglašen krivim, a koje je naveD i kažnjava se članom 305 stav 2 Krivićnog zakona Kosova.

N.B je **osuđen**: u skladu sa članom 305. stav 2. Krivićnog zakona Kosova do šest (6) meseci zatvora. Na osnovu člana 43-44 KZK kazna je suspendovana, ako osuđeni ne poćini novo krivićno delo u periodu od jedne (1) godine.

7. Optuženi **J.K**, ime oca ....., majke ..., rođen .... u .., koji trenutno boravi .... gde predaje na Univerzitetu, kosovski Albanaca, **je kriv**,

zato što je pomagao E.K (pod istragom za krivićno delo ratnog zloćina protiv civilnog stanovništva, jer u saizvršilaštvu sa drugim do sada neidentifikovanim OVK vojnicima, primenio je mere zastrašivanja i terora nad srpskim civilnim stanovništvom sela Opterushe / Opterusca učestvujući u planiranim oružanim napadima na srpska domaćinstva koja se nalaze u naveDm selu) davanjem lažne izjave svedoka kojom je podržao odbranu alibija E.K, taćnije, kada je saslušan u svojstvu svedoka od strane policajca EULEKS jedinice za istragu o ratnim zloćinima u Priština 8.mart 2011 , on je lažno izjavio da je E.K bio ranjen početkom jula 1998.

prema tome okrivljeni J.K je pomogao E.K posle izvršenja krivićnog dela za koje je E.K proglašen krivim, a koje je naveD i kažnjava se članom 305 stav 2 Krivićnog zakona Kosova.

J.K je **osuđen**: u skladu sa članom 305. stav 2. Krivićnog zakona Kosova do šest (6) meseci zatvora. Na osnovu člana 43-44 KZK kazna je suspendovana, ako osuđeni ne poćini novo krivićno delo u periodu od jedne (1) godine.

8. Svaki od osuđenih lica - jedan za sve i svi za jednog - nadoknadiće troškove krivičnog postupka na osnovu člana 102. stav (1) ZKPK izuzev troškova tumačenja i prevođenja. Posebnu odluku o visini troškova sud će doneti kada dobije podatke u skladu sa članom 100 stav (2) ZKPK.

9. Pored toga **E.K** snosi dodatne troškove privođenja i pratnje.

10. **E.K** i **H.M** biće pušteni iz pritvora, pošto uslovi iz člana 281 stav (1) tačka 2) ZKPK nisu ispunjeni.

11. **Imovinski zahtevi** treba da se raspravlja u posebnim civilnim parnicama.

OBRAZLOŽENJE

I Istorijat postupka

Dana 20.12.2007 Okružni sud u Beogradu je odbacio optužbe protiv S.M za krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u selu Opterushe / Opteruša, počinjeno 17.-21.7.1998. Dana 3.3.2009 Vrhovni sud Republike Srbije je ukinuo presudu i vratio slučaj prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Dana 19.8.2010 Šef Specijalnog tužilaštva Republike Kosovo (STRK) izdao je zahtev Srbiji za nalog za hapšenje i dokazni materijal u slučaju S.M.

Dana 20.8.2010 JT STRK izdaje rešenje o pokretanju istrage protiv S.M za krivično delo ratni zločina protiv civilnog stanovništva u selu Opterushe / Opteruša na dan ili 18.7.1998.g.

Dana 29.11.2010 zamenik Tužioca za ratne zločine Republike Srbije je obavestio Javnog tužioca STRK da zbog poznate trenutne političke situacije ni on, sudski zapisničar niti bilo ko drugi od sudskog osoblja nije u stanju da dođe i svedoči na Kosovu u istrazi protiv S.M u svom zvaničnom svojstvu.

Dana 30.11.2010 Javni tužioc STRK izdaje rešenje o proširenju istrage protiv E.K, S.B i H.M za krivično delo ratni zločina protiv civilnog stanovništva u selu Opterushe / Opteruša na dan 18.7.1998.g.

Dana 1.12.2010 JT STRK izdaje rešenje o obustavljanju istrage protiv S.M.

Dana 14.12.2010 policajci Jedinice za istragu o ratnim zločinima (JIRZ) uhapsila je E.K i H.M.

Dana 14.12.2010 EULEX pretpretresni sudije Okružnog suda u Prizrenu donosi rešenje o pritvoru protiv E.K i H.M na mesec dana, do 14.1.2011. Dana 21.12.2010 tročlano sudijsko veće Okružnog suda u Prizrenu odbija žalbe protiv rešenja.

Dana 13.1.2011 tročlano sudsko veće Okružnog suda u Prizrenu donosi rešenje o produženju pritvora protiv E.K i H.M za dva meseca, do 14.3.2011. Dana 21.1.2011 Vrhovni suda Kosova je odbio žalbu E.K protiv rešenja.

Dana 8.3.2011 JT STRK donosi rešenje o proširenju istrage protiv Mu.Hja, Mi.H, N.Hja, N.B i J.K za krivično delo pružanja pomoći počiniocima nakon izvršenja krivičnog dela.

Dana 14.3.2011 EULEX pretpretresni sudije Okružnog suda u Prizrenu donosi rešenje o produžavanju pritvora protiv E.K i H.M za mesec dana, do 14.4.2011.

Dana 30.3.2011 JT STRK podnosi optužnicu (PPS 75/2010) Okružnom sudu u Prizrenu protiv E.K i H.M za krivična dela 1) Ratni zločin protiv civilnog stanovništva u Opterushe / Opteruši 17. i 18.7.1998 i 2) Ratni zločin protiv civilnog stanovništva u Opterushe / Opteruši na 18.7.1998; a protiv Mu.Hja, Mi.H, N.Hja, N.B i J.K za krivično delo pružanja pomoći počiniocima nakon izvršenja krivičnog dela.

Dana 4.4.2011 tročlano sudsko veće Okružnog suda u Prizrenu donosi rešenje o produženju pritvora protiv E.K i H.M za dva meseca, do 4.6.2011.

Dana 29.4.2011 EULEX sudija u potvrdnom postupku, nakon što je održao ročište, odbacuje optužbu br. 2 protiv E.K i H.M ali potvrđuje ostale optužbe. Dana 9.6.2011 tročlano sudsko veće Okružnog suda u Prizrenu odbacuje žalbu E.K, Mu.H, H.Mi protiv rešenja u potvrdnom postupku.

Dan 13.5.2011 javni JT STRK donosi rešenje o obustavi istrage protiv S. B zbog toga što se ne zna gde se nalazi .

Dana 2.6.2011 tročlano sudsko veće Okružnog suda u Prizrenu donosi rešenje o produženju pritvora protiv E.K i H.M za dva meseca, do 4.8.2011 .

Dana 28.6.2011 glavni pretres je započet u Okružnom sudu u Prizrenu .

II upravljanje dokazima

A svedoci

1. D.B (oštećena)
2. S.B (oštećena)
3. A.B
4. F.M

5. P.M
6. N.M
7. A.H

B. pisani dokazi

Sud je prihvatio kao dokaze sledeća dokumenta koja su pročitana ili se smatraju kao pročitana tokom glavnog pretresa :

JT

1. Postupak prikazivanja slika svedokinji D.B 26.10.2010
2. Postupak prikazivanja slika svedokinji S.B 26.10.2010
3. Policijski izveštaj 2.12.2010
4. Policijski izveštaj 9.12.2010
5. Policijski izveštaj 21.12.2010
6. Dnevnik za VCIU, dostavljen od strane A. H na 21.12.2010
7. Evidencija iskaza svedoka J.K na 8.2.2011
8. Evidencija iskaza svedoka Mu.Hja na 23.2.2011
9. Evidencija iskaza svedoka Mi.H na 23.2.2011
10. Evidencija iskaza svedoka N.B na 3.3.2011
11. Evidencija iskaza svedoka N. H na 3.3.2011

E.K

12. Foto masakra koji se dogodio u Rugovi 29.1.1999 (navodno pokazuje prisustvo sina D.B)

C. Saslušanje optuženih

1. E.K
2. H.M
3. Mu.H
4. Mi.H
5. N.H
6. N.B
7. J.K

Sud je priznao kao dokaze sledeće izjave koje su smatrane kao pročitane tokom glavnog pretresa :

1. Izjava E.K od 14.12.2010 i 24.1.2011
2. Izjava H.M od 14.12.2010 , 22.12.2010 , 24.1.2011 i 11.2.2011
3. Izjava Mu.H od 23.2.2011 i 14.3.2011
4. Izjava Mi.H od 23.2.2011 i 14.3.2011
5. Izjava N. H od 3.3.2011 i 17.3.2011

6. izjava N.B od 3.3.2011 i 17.3.2011

7. Izjava J.K od 8.2.2011 , 8.3.2011 i 15.3.2011

III Pregled nespornih činjenica

1. Da se odigrao oružani napad od strane OVK -jedinice u noći 17. jula , i uranim jutarnjim satima 18. jula 1998 godine u selu Ofterushe / Ofteruša (okrug Orahovac / Rahovec).
2. Napad je bio usmeren prema kući u vlasništvu porodice svedoka D.B u kojoj se u to vreme nalazila većina srpskih porodice koje žive u selu. Tokom napada, srpski muškarci su uzvratili vatru napadačima.
3. Posle napada, ujutarnjim satima 18. jula , oko 15 Srba iz kuće ukrcano je natractorsku prikolicu i odveženo je van sela. Kasnije su srpski muškarci odvojeni od žena. Srpske ženske su predate Crvenom krstu posle nekoliko dana. Srpski muškarci nikada nisu viđeni. Neki ostaci muškaraca srba su otkriveni u jednoj pećini kod Kline u maju 2005.
4. Optuženi E.K bio je pripadnik OVK u vreme napada, a on i optuženi H.M su živeli u selu Ofterushe / Ofterusa u vreme napada.

IV Sporne činjenice

1. Optuženi E.K i H.M obojica negiraju prisustvo i učestvovanje u napadu 17. i 18. jula 1998 u selo Ofteruša.
2. Optuženi H.M ne priznaje da je član OVK.
3. U kojoj meri su Srbi bili pod posebnim statusom kao civili, posebno zbog toga što su ljudi u navedj kući bili naoružani i pružali otpor tokom napadačima.
4. Optuženi Mu.H, Mi.H, N.H, N.B i J.K negiraju davanje lažne izjave, kada su intervjuisani od strane Euleks istražitelja, o vremenu kada je optuženi E.K bio ranjen.

V Rezime dokazanog činjeničnog stanja

1. Naoružani članovi OVK jedinice, uključujući jedinice iz sela Operushe / Ofteruša i okolnih sela, napali su kuću civila D.B i njene porodice u selu Operushe / Ofteruša sa raznih strana 17. i 18. jula 1998. Skoro svi prisutni u kući za vreme napada bili su srpski stanovnici sela, oko 15 ukupno.
2. Srpski muškarci su uzvratili vatru iz pušaka i pištolja tokom napada.
3. U jutro 18. jula srpske porodice su odustale od pružanja otpora i predale su se vojnicima OVK. Odmah potom dvorište kuće Bosanić je bilo ispunjeno vojnicima OVK.
4. Među vojnicima u dvorištu su bili i optuženi E.K i optuženi H.M.
5. Optuženi E.K i H.M su bili u selu Ofteruše 17. i 18. jula 1998, bili su naoružani i nosili uniforme i obeležja OVK.
6. Optuženi E.K bio je prisutan van srpske kuće, te večeri 17. do ujutro 18. jula. On je igrao aktivnu ulogu u napadu, kao komandant njegove jedinice. Njegova dalja funkcija, detaljni pokreti i akcije dana 17. i 18. jula su nepoznate.

7. Optuženi Ma je bio prisutan ispred srpske kuće, makar samo ujutro 18. jula. On se protivio napadu i izrazio je svoj protest. Napustio je ljude pod njegovom komandom i jedini iz njegove jedinice je učestvovao u napadu. On nije ispalio nijedan metak u toku napada i napustio je područje napada ubrzo nakon završetka. Njegova dalja funkcije, detaljni pokreti i akcije 17. i 18. jula su nepoznati.

8. Optuženi Mi.H, N.H, N.B i J.K tokom ispitivanja u svojstvu svedoka, svi su dali lažne izjave istražiteljima vezane za datum ranjavanja optuženog E.K, u cilju obezbeđivanja alibija za odbranu Ka.

VI Dokazi koji se odnose na dokazano činjenično stanje

1. Opšti

Nakon zaključena glavnog pretresa, sudsko veće smatra da je svedočenje svedoka i oštećenih D.B i S.B uopšte pouzdano i verodostojno jer su opisani događaji na sličan način kroz različite izjave, a Sud ne vidi razloga zašto bi one lagale. Pored toga one su opisale događaje detaljno. Shodno tome sud pridaje mnogo značaja ovim svedočenjima, pre svega datim tokom javnog suđenja, ali dopunjenim svojim ranije datim izjavama u policiji / tužilaštvu, uprkos netačnosti činjeničnih iskaza o nekim manjim delovima, koje sud smatra normalnim, naročito imajući u vidu da se Incident dogodio pre 13 godina.

Sud ne smatra izjave date na sudu od strane optuženih verodostojnim iz razloga navedenih u nastavku. Međutim, sud smatra početnu izjavu optuženog H.Ma datu EULEX tužiocu 14. i 22. decembra 2010 u celosti tačnom i verodostojnom, jer ista potvrđuje svedočenja oštećenih i sud ne nalazi nijedan razlog zbog koga on treba da laže u vezi sa događajima datim u ovoj izjavi.

2. Prisustvo E.K i H.M dana 17. i 18. jula 1998.g.

Jedna od glavnih činjeničnih tačaka koja treba da se razmotri od strane suda je da li su optuženi E.K i H.M bili prisutni u selu Opterusa tokom OVK napada dana 17. i 18. jula 1998.g.

3. Svedokinja (i oštećena) D.B

U svom svedočenju na suđenju od 28. juna 2011 (strana 13 zapisnika pa nadalje), D.B opisuje da se oko 15 srpskih lica okupilo u njihovoj kući, žene i muškarci, rođaci i komšije. Osim dva srpska lica, sva srpska lica iz Opteruse su se okupila u kući Božanićeve dana 17. jula 1998. Srbi su se okupili zbog napete situacije u selu i pošto su oni primetili kako neki OVK vojnici prolaze i zbog toga nisu smeli da izađu napolje. Nakon što je struja ove kuće bila odsečena u ranim jutarnjim časovima 18. jula, počela je pucnjava prema kući sa raznih strana. Kada je pucnjava počela, srpskim ženama je bilo naređeno od strane njihovih muškaraca da siđu i potraže sklonište u podrumu kuće.

Prema rečima D.B, u svojoj izjavi datoj javnom tužiocu dana 26.10.2010, srpski muškarci u kući su imali puške na raspolaganju i uzvratili su vatru nakon početka pucnjave. Ovo je ona potvrdila tokom glavnog pretresa.

Nakon unakrsnog ispitivanja i razmatranja dokaza zajedno, nema indikacija da su srpski muškarci u kući imali teško naoružanje na raspolaganju, osim pušaka i pištolja.

Svedok nadalje navodi u sudu da je znala obojicu optuženih E.K i H.M pre napada 17. jula, jer su svi oni bili iz istog sela.

H.M, stolar, je takođe poznat svedoku jer je postavljao vrata u njihovoj kući. H.M je takođe posetio kuću nekoliko dana pre napada i tada je razgovarao sa suprugom o bezbednosnoj situaciji u slučaju sukoba. U slučaju napada sa bilo koje strane u sukobu, da će braniti jedni druge.

E.K, ili "J" kako su ga zvali, je takođe bio poznat D.B, kao komšija. Glas "J" je takođe prepoznao njen suprug N.B, kao čovek koji ih je pozvao izvan kuće neposredno pre početka napada kada je rekao da njen muž ne treba da izlazi (albanski: o D mos dil, D su obično zvali njenog muža, strana 19 zapisnika od 28. juna 2011).

Nakon što su se Srbi predali ujutro 18. jula 1998.g., prema D.B, dvorište kuće bilo je ispunjen vojnicima OVK, a među njima E.K i H.M, obučeni u crne uniforme OVK i naoružani puškama (str. 23 zapisnika od 28. juna 2011). Iako je svedok bio je nešto nejasan u svom svedočenju na glavnom pretresu u vezi činjenice da li su optuženi bili naoružani, posle razmatranja ona je potvrdila ono što je izjavila tužiocu da su oba optužena su bila naoružana puškama kada su došli u dvorištu odmah nakon napada.

4. Iskaz svedokinje S.B

Ona je takođe smatrana pouzdanim i verodostojnim svedokom o određenim ključnim pitanjima, iako je možda imala nekih propusta u njenom sećanju, jer prema sudu, to je zbog njenog zdravstvenog stanja. Ona je svedočila javnom tužiocu 27. oktobra 2010.g. I njeno svedočenja na sudu mora da bude ocenjeno sa njenim ranijm objašnjenjem datim tužiocu. Razumljivo je da nisu svi detalji prisutni jasno u vezi sa incidentom koji se desio pre 13 godina. Pored toga njeno sadašnje fizičko stanje, kao posledica moždanog udara, je uticalo na njeno sećanje u vezi sa preciznim detaljima.

S.B, međutim, potvrđuje, kao i D.B, da su se svi Srbi u selu okupili u kući Božanićevih za vreme napada, da su žene otišle u podrum kada je pucnjava počela, da su srpski muškarci uzvratili paljbu; da je napad trajao celu noć dok se nisu predali a zatim su bili okupljeni u dvorištu; dvorište je bilo ispunjen naoružanim OVK vojnicima u crnim uniformama, i da je prepoznala neke iz svog sela. Javnom tužiocu 27. oktobra 2010.g. je kazala da se setila da je videla "J" među OVK vojnicima u dvorištu ujutro 18. jula odmah nakon napada.

Na pitanje da proceni broj vojnika OVK koji su ispunili dvorište ujutro 18. jula, S.B je odgovorila sudu:

"... Možda ih je bilo 2000 ljudi."

Sud smatra da je ova procena veoma preuveličana i ne stavlja akcenat na ovom. Međutim, sud ne smatra da ova pogrešna cifra navedena od strane svedoka, podriva opšti kredibilitet svedoka u vezi sa ključnim pitanjima. Takođe, sud smatra da se neke od detalja koje je dao ovaj svedok moraju gledati kritički. Sud ovo zasniva na opštem zapažanju, da očevidac ne može uvek dati tačan iskaz u svakom detalju, pošto i posmatranje i memorija mogu izazvati neke netačnosti. Pored toga sud ukazuje na činjenicu da je prošlo 13 godina od napada koji se dogodilo i svedok je pretrpeo moždani udar ne tako davno.

5. Foto-identifikacija

U vezi sa njenim svedočenjem pred tužiocem, svedoci D.B i S.B identifikovali su "J" u *photolineupu* (u nizu fotografija), mada je ovo drugo sa nekim poteškoćama. Branioci optuženih su doveli u pitanje postupak ove foto-identifikacije, kao u suprotnosti sa članom 255.

Sud primećuje da prema članu 255, pre foto identifikacije od svedoka će prvo biti zatraženo "da opiše i naznači karakterične crte" osobe. Ovo nije učinjeno. Umesto toga, svedoci na kraju svojih izjava su jednostavno zamoljeni da pogledaju niz od 69 fotografija muškaraca u boji, i pitani su da li prepoznaju bilo koga.

Svedok D.B je identifikovala oba okrivljena E.K i H.M tokom foto identifikacije urađene dana 26. oktobra 2010.g.

Sud smatra da je dovoljno dokazati da je svedok D.B poznavala optuženog J pre napada i da ga na osnovu ovog prepozna.

Svedok S.B tokom njene foto-identifikacije dana 27.oktobar 2010.g. prepoznala je optuženog E.K, ali nije prepoznala optuženog H.M.

Na osnovu toga, postupak naveden u članu 255 stav (1) nije sleđen.

Iako je ovo kršenje naveDg člana, sud smatra daje je u pitanju manja povreda u datim okolnostima i naročito ukazuje na sledeće:

1. Postupak iz člana 255 (1) je posebno važan kada svedok treba da identifikuje nepoznatu osobu. Ovo, međutim, nije slučaj sa dva svedoka, jer su identifikovali lica koja su već njima poznata i koja su oni već pomenuli po imenima u svojim izjavama pre nego što su videli 69 fotografija.

2. Jedna od ozbiljnih primedaba koja se obično navodi protiv fotografijske identifikacije je opasnosti sugestibilnosti, ili navođenje svedoka prema određenom licu ili više lica. Sa postupkom koji je urađen sa tim nizom i s obzirom na činjenicu da je niz od 69 slika, sud zaključuje da ne postoje indikacije svedoka koji vodi ka određenim licima.
3. Svedokinja D.B priznaje da nije videla optuženog J poslednjih 10 godina pre napada dana 17. i 18. jula 1998.g., i imala je nekih problema da ga identifikuje u foto kolekcije od 69 fotografija stanovnika iz Opteruše.
4. Tokom glavnog pretresa svedokinja D.B je identifikovala obojicu optuženih E.K i H.M.

Na osnovu toga, foto identifikacija je utvrđena kao prihvatljiv dokaz na glavnom pretresu.

U završnom nalazu dokazivanja okolnosti, sud smatra foto identifikaciju kao relevantan dokaz.

6. Optuženi E.K i H.M

su pred sud negirali učešće u napadu na 17. i 18. jula.

6.1. H.M

U svojim izjavama datim tužiocu 14. decembra 2010.g., H.M je potvrdio neke od detalja navedenih od strane svedokinje D.B: da je znao Srbe koji žive u Opteruši i da su imali obične susedske odnose, da je bio stolar i da je ugrađivao vrata u kući Božanićevih, da je obišao kuću Božanićevih neposredno pre 17. jula 1998 i tražio dogovor u slučaju napada. Ma je takođe priznao da je 17. jula 1998.g. bio u Opteruši i da je bio pripadnik OVK-a i koji se pridružio OVK pre napada na Opterušu, da je bio vođa jedne od dve OVK grupe u Opteruši, dok je E.K bio vođa druge grupe OVK u selu. On je takođe naveo da nije bilo dobrih odnose između dve OVK grupe u Opteruši. On je izjavio da je on lično i po sopstvenoj inicijativi obišao sve Srbske porodice i razgovarao o rastućoj napetosti i šta se može učiniti o tome oko nedelju dana ili dve pre napada. On je upozorio porodice da će OVK iz Drenice doći i zakucati na vrata srpskih porodica i "uraditi grozne stvari, i da ne možemo da radimo ništa da to sprečimo." S tim u vezi je i otišao u posetu "D" ili M.B , suprug svedokinje D.B, koji je bio učitelj i vrsta seoskog lidera za Srbe, da ga upozori na moguće štete i da ponudi svoju pomoć u tom slučaju.

U svojoj izjavi od 14. decembra 2010 H.M je izjavio da je želeo da brani sve u selu, uključujući i Srbe i da su vojnici u toj grupi podržavali taj stav. On je dalje naveo da je onda došlo naređenje iz OVK Drenice da se napadnu Srbi u selu i da se nateraju da napuste svoje kuće. Na strani 5 izjavi od 14. decembra 2010, na pitanje javnog tužioca (JT) nastavlja sa sledećim:

HM: Bilo je posebna jedinica OVK koja je došla iz Drenice da učestvuje u napadu ... rekao sam njihovom komandantu, koji je nosio masku: "Gde ćeš, šta želite da uradite? Mi možemo da idemo da popijemo kafu sa Srbima i da razgovaramo sa njima: "Ali on je odgovorio da je upravo dobio naređenje i da on morao da ga izvrši. Pa sam rekao

pripadnicima moje jedinice da ne učestvuju u tome i da ću samo ja da učestvujem u tome, i da ću biti veoma oprezan o tome šta ću ja i drugi uraditi.

JT: Šta se onda dogodilo?

HM: Bila je noć. Ja sam bio u albanskom delu sela. Nisam pucao. Bio sam deo ove ofanzive samo zato što su ljudi govorili da sam štitio Srbe. Nisam pratio celu operaciju. To je trajalo oko jedan sat, ali u određenom trenutku sam napustio jer nisam osećao da treba da nastavim sa svojim učešćem u tome.

JT: Kako je napad počeo?

HM: U jednom trenutku OVK je jednostavno otvorila vatru prema srpskim kućama.

JT: Da li su Srbi uzvratili vatru?

HM: Da.

JT: Da li je E u vašoj jedinici ili drugoj jedinici?

HM: U drugoj. Ja nisam bio u dobrim odnosima sa njim.

JT: Da li je on deo napada? Da li ste ga videli tamo?

HM: Video sam EJ u selu, kada je razgovorao sa specijalnom jedinicom koja je došla iz Drenice neposredno pre napada. Nisam video gde se E pozicionirao u toku napada.

....

JT: Da li ste ih videli u noći napada?

HM: Ne, kao što sam vam rekao, nisam bio u grupi koja je pucala, ja sam ostao na strani, i, u stvari, dobio sam zamerke zbog toga. Ja sam zapravo pokušavao da se sakrijem da se ne izlažem.

....

JT: Da li je bilo trenutaka kada ste ušli u dvorište srpske kuće koja je bila napadnuta?

HM: Ne

JT: Ali, da li ste videli kada su drugi vojnici OVK ušli u dvorište?

HM: Kao što sam rekao, jedan sat posle početka napada odlučio sam da idem kući. Napad se nastavio sve do sledećeg jutra. U jutarnjim časovima, pripadnici OVK iz druge jedinice su došli u moju kuću da traže od mog brata kamion da prevoze Srbe da ih izvedu iz sela. Moj brat me je pitao i ja sam mu rekao da ne dozvoljavam. Nakon jednog sata su se vratili i pitali za moj traktor da bi natovarili stvari uzete iz srpskih kuća. Takođe sam ovo odbio.

JT: Da li ste videli Srbe, dok su napuštali selo?

HM: Da. Moja kuća se nalazi u centru sela i oni su u prošli pored. Oni su bili natovareni na traktoru. Oni su išli ka selu Samacrahe. Video sam ih iz unutrašnjosti kuće, ali me oni nisu videli. Nisam želeo da budem viđen, jer me je bila sramota zbog onoga što se dešavalo.

JT: Da li ste prepoznali nekog od Srba?

HM: Da, oni su bili ljudi iz sela, nekada smo jeli i pili zajedno. Takođe, bilo je nekoliko žena.

JT: Da li znate da li je iko bio ranjen tokom napada?

HM: Ne znam.

JT: Da li znate šta se desilo sa Srbima posle toga?

HM: Ne, ja nisam mogao dobiti informacije iz OVK takođe, zbog napetih odnose koje sam imao sa njima.

... .. gde su mi rekli da su imali naređenje da mi oduzmu. Rekli su mi da nisam bio dobar aktivista. Nešto kasnije, OVK je ponovo došao i pokupio me, rekavši da .... Izdali su naređenje da me dovedu nasilno Glavnom Štabu Semetište. OVK me pokupila i doveli su me u Semetište. Tamo, čovek po imenu ... .. ispitivao me u vezi sa mojim odnos prema OVK i ponašanje unutar OVK. Oni su me smatrali preprekom, ...

JT: Da li postoji nešto što želite da dodate?

HM: Samo želim da dodam da kao što vidite ja sam spreman da govorim istinu vama, ali u isto vreme se plašim drugih lica, koja mogu biti neprijateljski raspoložena prema meni. Očekujem da se suočim sa problemima zbog moje izjave date vama danas ... ..

Kada je ispitan dana 22.februara 2010.g. od strane međunarodnog policajca (MP) sledeće se može pročitati iz zapisnika:

"...

HM: Bio sam vojnik OVK, a ako želite da me kaznite jer sam bio komandant samo napred i ne razvlačite proces, ja sam nevin i kao što sam rekao pre posetio sam Srbe pre rata i razgovarali smo o tome kako da se nosimo i suočimo sa ratom. Oni su bili moje komšije i mi smo se dobro slagali ....

....

MP: Posle napada na srpske kuće 18. jula 1998 da li ste još uvek bili u OVK?

HM: Ne, nisam bio komandir ni pre napada. Nisam bio u OVK nakon napada uopšte. Svi muškarci u mojoj jedinici su napustili OVK posle tog događaja. OVK nije funkcionisala onako kako bi trebalo i mi nismo bili zadovoljni sa situacijom.

MP: Čime niste bili zadovoljni?

HM: Deset dana pre napada, troje ljudi sa maskama mi je prišlo sa listom od 17 imena, oni su pokucali na moja vrata i nosili su crne uniforme i maske, ja sam ih pitao šta žele i oni su mi rekli da „ovih 17 lica treba da se privedu nama živi ili mrtvi, u roku od 24 sata“. Ja sam kategorički odbio i rekao da će morati da me ubije pre nego što to uradim. Optužba je bila da su bili Srpski saradnici a to nije istina.

MP: Ko je bio imenovan u listi?

HM: Teško mi je da se setim svih njih, ali ... .. i neki mladi momci koji su bili na listi ne mogu sad da se setim, ali bilo je 17 imena ukupno. Rekli su mi da ako ne dam odgovor za

24 sata oni će se vratiti ponovo. Rekao sam im da oni nisu imali šta da traži od mene, što znači da nisam bio zainteresovan u ovom pitanju. Rekao sam im da se obrate komandantu EJ "J" K. Posle toga sam morao da organizujem svoju grupu da me čuvaju ili da bi obezbedili moju kuću i da se identifikuju svi koji pokušaju da me kontaktiraju, ali srećom niko nije pokušao da me kontaktira ponovo, niko nije došao. Dan nakon toga ja sam nekako obznanio posetu celom selu, i da ćemo morati da se suočimo sa veoma teškim izazovima i da neko pokušava da nam smesti.

MP: Zašto ste ih poslali E.K?

HM: Zato što je on bio komandant a ja nisam. Ja sam samo pokušavao da zaštitim sebe i svoje komšije.

MP: Da li ste tada otišli srpskim kućama?

HM: Ne to je bilo nedeljama pre toga, kada sam otišao do Srba. Tenzija su bile visoke u to vreme i samo sam pokušavao da zaštitim svoju zadnjicu. Imali smo dobar odnos.

IPO: Ko su bili ljudi sa maskama?

HM: Bila je ponoć, 12.00, ili 01.00 časova ujutru tako da ne znam. Ali sam prepoznao iste figure i čuo iste glasove u noći napada. Ja ih ne znam ni sada, ali verujem da su bili deo napada. Nekoliko sati pre napada sam otišao tamo gde je OVK bila da vidim da li mogu dobiti pojačanje, oni su bili između sela Opterusa / Opteruša i Zočište. Video sam ova tri čoveka tamo. Ja sam ih prepoznao i razgovarao sam sa njima. Rekli su mi da su znali ko sam. Nisam video da učestvuju u napadu, ali verujem da su oni deo toga. Ne znam ko su bili, ali su bili protiv albanskog stanovništva i protiv srpskog stanovništva. Oni su nosili uniforme OVK, ali se ne mogu nazvati vojnicima OVK. Jedan od njih mi je prišao na ljubazan način, bilo bi mnogo bolje da sam ga ubio na licu mesta.

MP: Imali ste ljude koji su vam čuvali leđa tada, da li i dalje imate ljude koji paze na vas.

HM: Ne, situacija je sada gotova. Kada se rat završio nema razloga za to. Uvek sam rekao mojim vojnicima da ne preduzimaju akcije protiv civila. Dok sam im rekao da čak i ako moj otac nosi srpsku uniformu, ne možete da ga ubijete. Kada sam video ova tri momka između sela Opterusa / Opteruša i Zočište, oni su tražili da se svaki vojnik OVK identifikuje. Oni su me zaustavili i rekli mi da idem sa njima jer i dalje postoji opasnost jer su Srbi tamo. Odbio sam pa su mi rekli da ne žele da se bave sa mnom jer bi mogli da mi daju 2 metka. Rekao sam im da nije moj cilj da nanesem štetu civilima i oni su rekli da ne žele da čuju moje mišljenje. Rekao sam im da niko od mojih vojnika ne ide sa njima. Sa zadnje strane gde su srpske kuće je zemljište u vlasništvu Albanaca i ja sam ostao tu kao deo napada, dok se napad odvijao, posle jednog sata pobegao sam i otišao svojoj kući ...

..

... ..

MP: Pomenuli ste ... .. od ... .. sela i kažite mi nešto više o njemu.

HM: Tokom napada Srba imao sam 20 metaka, a nisam ni jedan ispalio, a kada sam otišao svojoj kući, tri dana nakon toga, su mi prišli i jedan od momaka je bio ... Rekao mi je da sam kukavica i da nisam ispalio ni jedan metak, da mu dam oružje i da će ga dati

hrabrim momcima ... .. Tako sam ja svakog dana išao da povratim pušku i na kraju su mi vratili posle 7 ili 8 dana. Kada sam dobio nazad oružje sreo sam moje momke i rekao im da više nisam pripadnika OVK ....

... ..

MP : Da li ste razgovarali E.K na dan pre napada ili sati pre napada?

HM : Da.

MP: Kakav je bio razgovor?

HM : Rekao mi je da su neki OVK ljudi došli i da su hteli da napadnu Srbe.

MP: Kada kažete Srbe, da budemo jasni , da li je mislio na srpske civilne kuće i Srbe unutra.

HM : Da, to je sve planirano i sve to je trebalo da se desi vrlo brzo.

MP : Da li su ostali, koje ste pomenuli da su deo jedinice E.K , da li su bili prisutni nekoliko sati pre napada, takođe.

HM : Ja sam samo video da je E prisutan, mi smo prošli jedan pored drugoga. Rekao sam mu da me nije briga i da je on bio odgovoran za ovo selo i da je on još uvek bio komandant.

MP : Da li je E.K povređen tokom rata?

HM : Bio je, ali nije bio povređen uselu , moj podatak je da je povređen na putu od Selin do Rugove dok je bio umešan u sukob sa srpskom patrolom.

MP : Kada je bio povređen ?

HM : Nakon događaja u Ofterusa / Ofteruši u julu 1998 , ali nisam siguran jer nikad nisam pratio situaciju , možda u roku od mesec dana od događaja, ali to nije bilo dugo nakon događaja sigurno.

MP: Da li je bio povređen kada ste razgovarali sa njim tokom sati pre napada na srpske kuće u julu 1998 .

HM : Ne, on je hodao .

MP : Ko vam je dao čin komandanta ?

HM : Ja sam sebe proglasio za komandanta , jer sam bio u grupi koja je štitila kuće. Tako da smo se organizovali i bio sam komandant. Nisam nikome odgovarao. Mi smo štitili našu privatnu imovinu.

... ..

MP: Da li znate jedinicu OVK koja je napala srpske kuće u Ofterusa / Ofteruši odakle su!

HM : Ne znam odakle su došli , ali prema njihovom dijalektu oni nisu bili iz mog sela niti iz regiona ... ".

Dana 24. januara 2011, kada je ispitan ponovo, optuženi H.M je potvrdio svoje ranije izjave, premda izmenivši svoju ulogu tako što je umanjio, i poricao učešće u napadu. Ovom prilikom je i dodao da prilikom posete srpskoj kući pre napada, video je

"Mnogo stvari ali ja nisam hteo da kažem, do sada niko drugi nije video ovo osim mene jer sam ja to video svojim očima, Srbi su imali različite vrste oružja, sve vrste oružja, teški mitraljez, bombe, protiv-tenkovsko oružje i radio prijemnike. Niko drugi nije znao jer nisam nikom drugom rekao za ovo. Samo moje i božje oči su videle ovo naoružanje koje su imali. ... "

Na sudu je potvrdio svoju poslednju izjavu datu tužilaštvu 24. januara 2011 u kojem je negirao učestvovanje u napadu na srpske kuće.

Kako sud to vidi, izjave H.M od 14. i 22. decembra 2010, izgledaju verodostojno i ne nalazi nijedan razlog zašto bi trebalo da govori drugačije od onoga što se dogodilo, osim naravno da umanja svoju ulogu kako bi se povoljnije tretirao kao optuženi. Osim toga njegov iskaz je generalno kompatibilan sa izjavama dva svedoka D.B i S.B, ali daje bolji opis, naravno, onoga što se desilo na strani napadača.

U zaključku sud je utvrdio da su izjave Hja Ma od 14. i 22. Nov 2010 kredibilne i pouzdane, uključujući i njegovu ulogu u napadu i ne nalazi nijedan razlog zbog koga bi on dao lažne izjave o ovim događajima. Međutim, njegova izjava od 24. januara 2011 je manje pouzdana, naročito u pogledu njegove uloge u napadu. Njegove informacije o oružju viđenom u srpskoj kući se ne smatra kredibilnim, pogotovo što nema drugih dokaza koji ukazuje na to da su Srbi pucali iz pušaka i / ili pištolja nakon napada kada je isti započeo i oni uzvratili vatrom, i obzirom da se ova informacija pojavljuje samo u izjavi Ma u januaru 2011, a ne pre, kojom prilikom je umanjio svoju ulogu u napadu.

6.2. Svedokinja D.B

izjavila je da videla H.Ma u uniformi među vojnicima koji su popunjavali dvorište nakon što su se Srbi predali u jutro 18. Jul, bio je naoružan i sa okrenutim kačketom.

Tokom unakrsnog ispitivanja, 28. juna 2011 zapisnik, između ostalog, daje sledeću izjavu (strana 36) u vezi optuženog H.M:

"... Osman Zajmi: U jutro 18. jula, u dvorište svoje kuće kada ste poznali Hja, koje je rastojanje bilo između vas i njega?

D.B: Možda pet ili šest metara. On nije išao ka nikome nego je prolazio kroz dvorište. ... "

Međutim, u gorenavedenim izjavama Ma lično priznaje da je bio prisutan tokom napada u trajanju od jednog sata, pre napuštanja i odlaska kući.

Na osnovu ovoga, sud smatra da je dokazano van svake sumnje da je optuženi H.M bio naoružan i obučen u uniformu među vojnicima koji su napali srpsku kuću u jutarnjim satima 18. jula za oko sat vremena, bez ispaljenog metka, pre nego što je otišao kući. Sud dalje smatra da je dovoljno dokazano se on snažno usprotivio napadu i nije bio naročito aktivan, kao što je dalje opisano u njegovoj - gore naveDj izjavi od 14. i 22. decembra 2010.

7. E.K

E.K je negirao učestvovanje u napadu dana 17. i 18. jula 1998, pošto je bio ranjen u bici oko mesec dana pre napada.

U svojoj izjavi datoj tužiocu od 14. decembra 2010 koju je potvrdio na sudu, on je izjavio da je bio pripadnik OVK u koju je pristupio u martu 1998 u Drenici. On je dobio položaj komandira čete krajem novembra 1998, a negira da je ovaj čin dobio u julu 1998. Iako je iz Opteruše, on poriče da je bio baziran u OVK u Opteruši, već je bio u „*OVK Drenocac grupi, ali ne u istoj grupi kao i ostali seljani iz Opterusa.*“ On dalje navodi da da on ne zna o ovom napadu u Opteruši krajem jula.

Osim toga on je objasnio da je povređen oko mesec dana pre 17. jula i bio je na lečenju u vreme napada 17. i 18. jula.

8. Alibi E.K

E.K je izjavio javnom tužiocu 14. decembra 2010, a potvrdio na sudu tokom glavnog pretresa, da je bio

"Ranjen 11. jula 1998 na magistralnom putu Đakovica-Prizren blizu sela koje se zove Rugovu E Hasit, opština Đakovica.

JT: Kako se to dogodilo?

EK: Desila se borba koja je trajala 10-15 minuta. Bilo je samo nas dvoje, J. K, koji je vozio, i ja. Bili smo u belom golfu I ili II, civilno vozilo, i oklopni džip je naišao nas. Oni su bili policajci u uniformama i vojska. Ja sam otvorio vatru na njih sa mojim AK-47 sa udaljenosti od 10 metara. Naš auto je bio u pokretu dok sam pucao. Moj prijatelj nije pucao. Ja sam pucao sa prozora, nagnuo sam se kroz prozor kola i otvorio vatru. Postoje dva mosta na 150 metara udaljenosti. Išli smo u rikverc 150 metara do raskrsnice za selo Rugove. Posle velikog razmene vatre sa ljudima u džipu, takođe smo došli pod vatru s leđa. Metak je pogodio naš auto i udario me u leđa. Kada sam zadobio ranu, auto je i dalje išao unazad. Metak je ušao kroz zadnja vrata na strani vozača, udario zadnje sedišta, prednje sedišta i udario mene. Nisam mogao da vidim ko me je pogodio ...

....

JT: Da li ste bili u bolnici?

EK: Dobio sam prvu pomoći od strane lekara u Rugovi E Hasit. Ne sećam se njegovog imena, ali je umro pre izvesnog vremena. Bio sam lečen u kući S.G. On i dalje živi u Rugovi . Posle nekoliko sati , otišao sam u bolnicu u Gajrak . To je selo blizu Pagarushe. Tamo je bila OVK vojna bolnica. Tu, doktor po imenu A.H me obukao i lečio ranu. On sada radi u Prizrenskoj bolnici ... ostao sam 15 dana u bolnici. Ne sećam se datuma, ali u jednom trenutku bolnica je preseljena zbog nadolazeće srpske ofanzive. Onda sam otišao ukuću porodice mog ujaka u selu Radbrava / Randobrava ... Ostao sam tamo 8 dana. . Lekar iz Kruša E Madhe ... dolazio je svaki dan u kuću mog ujaka da mi leči ranu ...

... ..

JT : Da se vratimo na priču o Opteruši, da li ste čuli za napad koji je izvršen od strane OVK na selo?

EK : Ne

JT : Znači vi mi govorite da iako ste iz Opteruše, niste čuli za napad koji se tamo desio?

EK : Tačno.

JT : Dakle, prema onome što govorite , još uvek bi trebalo da ima Srba koji žive u Opteruši?

EK : Ne znam .

JT : Ali vi ne znate da li su još uvek tamo?

EK : Oni više nisu tamo, ali ja ne znam zašto .

... ..

JT : Kada ste bili ranjeni , da li ste bili u uniformi ?

EK : Da.

PP : Koje je boje ?

EK : Crna .

JT : Da li ove boje nose nekakav značaj?

EK : Ne, zapravo ja sam sam kupio svoju uniformu . Mi samo imali OVK ambleme. Drugim rečima , bio je moj izbor da nosim crnu uniformu, jer ja volim boju.

JT : Da li znate osobu po imenu H.M ?

EK : Da. Ja ga znam kao seljanina.

JT : Da li je bio pripadnik OVK , takođe?

EK : Ne znam . Ako je bio , nije bio sa mnom.

JT : Da li znate nekoga po imenu ... .. iz Opteruše ?

EK : Da.

PP : Da li su... iz Opteruše sa OVK?

EK : Ne

JT: Osim vas da li je bilo ko iz Opteruše pripadnik OVK?

EK: ... .. je među prvima koji se pridružio i on je bio sve vreme sa mnom. .... Takođe.

JT: Da li su živi?

EK: Ne, obojica su umrli.

JT: Dakle, samo znate ovu dvojicu, koji su sada mrtvi?

EK: Znam druge, ali nisu bili sa mnom.

PP: Recite mi imena bilo koga iz Opteruše koji je bio vojnik OVK iz Opteruše u julu 1998.

EK: Ne znam nikog drugog.

PP: Mislio sam da ste rekli da kada ste bili u Drenovac / Zadriqi bilo je i drugih vojnika iz Opteruše. Nije li ovo tačno?

EK: To je istina, ali ja ne znam njihova imena pošto su bili mladi. Osim toga, živeo sam van Opteruše neko vreme, bio sam u Švajcarskoj 5 godina i u Prištini, tako da sam bio odvojen od seoskog života. "

Po viđenju suda, veoma je mala verovatnoća da E.K ne zna o napadu na u Opterušu ili da je on samo mogao da se seti imena pripadnika OVK, koji su sada mrtvi. Tokom glavnog pretresa E.K je izjavio više puta da je ponosan na svoje učešće u OVK i borbama za slobodu i nezavisnost Kosova. On je trenutno lider udruženja regionalnih veterana OVK. Zato je razumljivo da želi da zaštiti zaveštanje OVK i vojnika OVK time što ne pominje imena u vezi sa napadom u selo Opteruša.

Na osnovu ovog sud nalazi da je njegova izjava sumnjivog pouzdanosti. Kada se razmatra kredibilitet izjave svedoka D.B i S.B i optuženog H. M datih tužilaštvu 14. i 22. decembra 2010, a posmatrano u vezi sa izjavama ostalih optuženih kao što je pomenuto u sledećem, sud je utvrdio da izjava optuženog E.K nije verodostojna.

9. Optuženi Mu.H, Mi.H, N.H, N.B i J.K svi su svedočili u prilog E.K, o njegovoj povredi oko mesec dana pre napada u Opterusa / Opteruši.

10. Optuženi Mu.H, prilikom davanja izjave, u svojstvu svedoka, tužiocu u selu Rogove 23. februara 2011, izjavio je da nije čuo za napad na Srbe u selu Opteruša godine 1998. On je takođe u srodstvu sa optuženim E.K.

Na pitanje o vremenu ranjavanja E.K, sledeće proizilazi iz izjave potpisanog svedoka:

...

JT: Kada se to dogodilo?

Svedok: Mislim da se to dogodilo tokom dana. To je bilo pre ručka.

*JT: Da li je ovo 1998?
Svedok: Bilo je leto 98.*

*JT: Da li je to u junu, julu, avgustu ili septembru?
Svedok: Mislim da je bio mesec juli?*

*JT: Zašto mislite da je jula meseca?
Svedok: Glavni razlog zašto se sećam vremena je jer u to vreme smo žnjeli pšenicu. To je bilo tačno oko 10. jula.*

*JT: Možete li objasniti zašto rana E.K ima ikakve veze sa žetvom pšenice?
Svedok: Zato što je vreme žetve pšenice između 10. jula i 10. avgusta. I to se dogodilo na početku te sezone, a ne u avgustu. Sećam se bilo je puno ljudi oko moje kuće u to vreme jer je bilo vreme da se žanje pšenica.
... "*

On je dao izjavu u svojstvu optuženog tužiocu dana 14. marta 2011. On je tada potvrdio izjavu od 23.02.2011 na sledeći način:

*"JT: Da li u potpunosti potvrđujete ono što ste naveli?
MH: Da. Ali ja samo želim da napravim promenu, jer ne znam tačan dan, jer je dugo godina prošlo. Znam da je jula meseca jer smo vršili žetvu. Od početka pa do sredine jula.
"*

Ova izjava data tužilocu je podržana na sudu tokom glavnog pretresa.

Sud smatra da je malo verovatno da optuženi nije čuo za poznati napad na Srbe u Opteruši u julu 1998, i razume njegov navodno neznanje kao način da se zaštite nasleđe OVK i pravo borbe za slobodu.

Kao rođak optuženog E.J K, sud dalje vidi njegovu izjavu kao jedan pokušaj da se zaštiti njegov rođak.

Iako nesiguran o tačnom datumu, optuženi je, međutim, siguran da je E.K bio ranjen pre polovine jula, drugim rečima, pre napada, jer je rano u sezoni žetve pšenice. Međutim, to je pojava koja se dešava svake godine, a sud smatra da malo verovatno da bi se mogao setiti kada se tokom sezone žetve 1998 - pre 13 godina - dogodilo ranjavanje.

U zaključku sud nalazi njegovu izjavu o vremenskom periodu povrede E.K neverodostojnom.

Uzimajući u obzir sledeće, uticaj svih dokaza, izjave Mu.Hja datim istražitelju vezano za vreme kada je E.K bio ranjen, smatraju se, dokazano van svake sumnje, kao lažne.

11. Optuženi Mi.H je dao izjavu u svojstvu svedoka EULEX istražitelju u selu Rogove 23. februara 2011, i naveo da je E.K njegov ujak, ali da dobrovoljno daje svoju izjavu. On je takođe brat optuženog Mu.H. On dalje navodi da on ne zna da li je E.K bio pripadnik OVK kada je bio ranjen, pošto se to desilo tako davno. Pomogao je pri transportu njegovog ujaka kad je bio ranjen.

"Istražitelj: Kada se to dogodilo?"

Svedok: Kako mi imamo svoje poslove, bilo je odsecanje struje 7. jula 1998. Elektro kompanija nam je rekla da neće spojiti struju ako se ne plati do 11. jula i mi smo prikupili novac.

"E je bio ranjen 11. jula 1998. Siguran sam u to. Sećam se dana jer je istog dana je trebalo da predam novac inkasantu elektro kompanije. Moj prijatelj onda dao novac inkasantu. Te noći 11. jula smo imali električnu energiju. "

Dana 14. marta 2011 Mi.H je potvrdio svoju izjavu datu u svojstvu svedoka EULEX istražitelju i to je potvrdio na sudu tokom glavnog pretresa.

Imajući u vidu da je okrivljeni E.K njegov ujak, sud smatra da je razumljivo da želi da zaštiti svog ujaka.

Navedeni razlog sećanja vremena ranjavanja njegovog ujaka E.K, sud smatra suviše čudnim i na taj način nepouzdanim.

Kada se razmotri čitav dokaz, kao što je naveo iznad i u narednom, sud nalazi da su izjave Mi.H date tužiocu dana 23. februara 2011 u selu Rogove, vezane za vreme kada je E.K bio ranjen, lažne van svake sumnje.

12. Optuženi N.H, prilikom davanja izjave u svojstvu svedoka u selu Rogove dana 3. marta 2011.g. izjavio je da je čuo glasine o napadu na srpske civilne kuće u julu 1998 u Opušeni i da je bio pripadnik OVK, ali ne pod komandom E.K. On navodi da je pomogao oko transporta ranjenika E.K do škole u Radobravi gde su ga ostavili.

Istraga: Kada se to dogodilo?"

Svedok: Moj rođendan je 11. juna i to se dogodilo 11. jula. Siguran sam o tome. Sećam se da sam razgovarao sa ljudima tamo i rekao sam da sam samo pre mesec dana imao rođendan, a sada ovo.

Islednik: Da li je bilo druge posebne stvari koje su se desile tokom 11. jula 1998 da li se sećate?"

Svedok: Te noći smo čuvali ispred moje kuće i ja sam tu raspravljao što se dogodilo.

Islednik: Da li je bilo struje tokom 11. jula 1998 ili ne?"

Svedok: To je teško reći, jer mi je bila potrebna struja.

Islednik: Koga si sreo u školi u Radobravi?

Svedok: Ne znam, jer smo ga samo ostavili tamo i mi smo se vratili.

U svojstvu optuženog je potvrdio svoje izjave dana 17. marta 2011.

Sud ukazuje na njegovo članstvo u OVK i smatra da to najverovatnije utiče na njegove izjave i razumevanje da se zaštiti nasleđe OVK. Sud dalje smatra i nalazi izjave previše čudnim i sumnjivim vezano za sećanje tačanog datuma kada je E.K bio ranjen. Kada se razmatra ukupan dokaz, sud nalazi van svake sumnje da izjava data EULEX Istrazi 3. marta 2011 u selu Rugove, o tome kada E.K ranjen, je lažna.

13. Optuženi N.B, prilikom davanja izjave u svojstvu svedoka tužiocu 3. marta 2011, u Rogove, izjavio je da je bio član OVK od aprila 1998 i da je upoznao optuženog E.K tokom situacije kada je ovaj drugi bio ranjen, ali posle rata je sretao E.K češće. Na pitanje o vremenu kada je E.K bio ranjen, sledeće je preuzeto iz date izjave:

JT: Kada se to sve desilo, kada je E.K bio ranjen a vi ste mu pomogli?

Svedok: Bilo je u prvoj nedelji jula 1998. To je bio 10. ili 11. jula.

Tužioc: Kako to da se tačno sećate datuma?

Svedok: Pamtim ga jer je Rahovac bio pod napadom Srbskih snaga. Taj napad se desio 17. ili 18. jula 1998. Sećam se E je ranjen oko 1 nedelju ranije pre 17. ili 18. jula.

JT: Kako ste o tome sigurni?

Svedok: Ja sam 100% siguran jer sam ranjen 2 ili 3 dana nakon E.K.

JT: Da li je na bilo koji način registrovano da ste bili ranjeni.

Svedok: To je bilo pod teškim okolnostima, tako da ne mislim da je izvršena bilo kakva registracija. U svakom slučaju bio sam samo lečen od strane lekara 2-3 nedelje nakon što sam ranjen.

JT: Da li znate da morate da kažete istinu. U suprotnom, možete biti optuženi. Da li ste i dalje sigurni za datum?

Svedok: Da, jesam. Ja ne lažem. Vodio sam dnevnik.

JT: Mogu li pogledati dnevnik.

Svedok: Ne, ja to nemam.

JT: Gde je dnevnik?

Svedok: Cuvao sam dnevnik u mojoj kući i kuća je spaljena od strane Srba. To je bilo u aprilu 1999.

JT: Da li je E.K bio umešan u borbi u selu Opteruša?

Svedok: Ne znam.

... "

Dana 17. marta N.B je saslušan kao okrivljeni i potvrdio je svoje izjave date kao svedok.

Sud primećuje da je optuženi bio vojnik OVK i shvata kako isti želi da zaštiti nasleđe OVK i njegovog kolegu, vojnika OVK E.K, koga je prvi put sreo kada je "J" bio ranjen i od tada ga je sretao češće. Kako sud vidi to umanjuje kredibilitet izjava. Pored toga sud smatra da je pomalo čudno da se on samo seća trenutka ranjavanja E.K kada je uglavnom nesiguran kada se traži da da datume.

Imajući u vidu ukupan dokaz koji upućuju na zaključak da je optuženi E.K učestvovao u napadu na Opterušu dana 17. i 18. jula 1998, Sud smatra da je dokazano van razumne sumnje da su izjave date od strane N.B EULEX tužiocu 3. mart 2011, u Rogovi, o tome kada je E.K bio ranjen, bile lažne.

14. Optuženi J.K prilikom davanja svoje izjave tužiocu, kao svedok, 8. februara 2011 u Prištini, priznaje da ima veoma dobar odnos sa okrivljenim E.K i da se ne slaže da je neko napao kuće Srba u julu 1998 u selu Operuša. On je takođe izjavio da je bio član OVK od maja ili juna 1998 i bio je vrsta lidera i da je E.K je dejstvovao u njegovom selu, koje je Opteruša, i da je učestvovao u borbi zajedno sa E.K protiv srpskih *snaga u selu Rogova*, i bio je sa E.K kada je bio ranjen, a kasnije odvezao ranjenog E.K do OVK bolnicu u Garjak u oblasti Suve Reke... ..

Pored toga, tužitelju je izjavio, između ostalog, sledeće:

.... Imam problema sa imenima i datumima. Ali bilo je krajem jula ili početkom avgusta. Kada su počeli da se bore jedni sa drugima, bilo je najmanje 20-25 dana nakon ranjavanja EJ.

JT: Kada ste videli EJ ponovo?

Svedok: Mislim da sam ga video oko Randubrave nakon 10 dana. Čuo sam da se preselio sela iz Garjak u Rundubravu.

JT: U kakvom je stanju bio on?

Svedok: Njegovo stanje je bio malo bolje nego kada sam ga napustio. Ležao je u krevetu, ali je pokušao da ustane da se pozdravi.

JT: Kog datuma je ovo?

Svedok: Sve ove stvari su se desile u julu. Bio je povređen početkom jula. Sreo sam ga sredinom jula a borbe su se desile krajem jula ili početkom avgusta 1998 .... "

Dana 21. februara intervju se nastavlja:

"... JT: Koji je bio datum kada ste bili u borbi zajedno sa E.K i gde je E.K ranjen?"

Svedok: Ne sećam se datuma. Koliko se sećam je to bilo početkom jula 1998. Nisam siguran u vezi datuma.

JT: Kolko ste sigurni u vezi datuma?

Svedok: Ja sam više od 50 odsto siguran da je E.K bio ranjen početkom jula 1998.

JT: Kako to da se sećate da je početkom jula 1998?

Svedok: Krajem juna, oko 25 do 27. ja sam pretučen od strane srpske policije. Verujem da se ovaj incident sa E.K desio nakon približno 1 nedelju. "

Dana 8. marta 2011 J. K je ponovo ispitan i potvrdio je njegove izjave od 8. februara.

15. marta 2011 bio je saslušan kao okrivljeni i potvrdio je svoje ranije izjave, to je i potvrdio na sudu tokom glavnog pretresa.

Sud ne smatra verodostojim vremenski tok događaja. Optuženi je siguran da je početkom jula E.K bio ranjen, ali razlog koji je dat nije verodostojan.

Sud takođe ukazuje na njegov odnos sa E.K i njegovo članstvo u OVK. Stoga je razumljivo da želi da zaštiti nasleđe OVK i njegovog prijatelja i ranijeg kolege, pripadnika OVK.

Na osnovu ovog sud nalazi da je njegovo svedočenje sumnjivo.

Kada se razmatra ukupan dokaz, čiji su glavni delovi pomenuti ili u nastavku, sud smatra da je dokazano van razumne sumnje da su izjave optuženog J.K date EULEX JT u Prištini 8. februara 2011, a u vezi ranjavanja E.K, lažne.

15. Svedok P.M, prilikom davanja iskaza EULEX istrazi je 13. januara 2011 je izjavio da je bio pripadnik OVK u jesen 1998.

Istraga: Da li znate da li je E.K ranjen za vreme rata?

Svedok: Ne znam. Čuo sam da je povređen, ali ne znam gde i kada.

Istraga: Da li je mogao biti ranjen pre napada na Srpske kuće.

Svedok: Ne, on nije sigurno. Mora da je kasnije bilo.

Na sudu svedok je izjavio da ne zna.

Sud sumnja objašnjenje svedoka na sudu da nije znao ili da je to bila greška u prevodu. Pored toga sud ne nalazi nijedan razlog zbog koga on treba da navede ovo ako to nije bila istina. Zbog toga sud nalazi da je gorenavedena izjava data EULEX istrazi verodostojna, to jest, da Ka nije ranjen pre napada.

16. Svedok A.H

Dr H. je lečio ranjenog optuženog E.K u OVK poljskoj bolnici. Njegove izjave na javnom pretresu su bile znatno neizvesnije nego njegove prethodne izjave date EULEX Istrazi dana 21.12.2010. Sud smatra da su njegove izjave date istrazi verodostojnije, razumejući da su njegove izjave na sudu bile date pod pritiskom i nevoljno jer svedoči protiv OVK-članova, a posebno optuženog E.K. Sud ne nalazi nijedan razlog zbog kog bi on mogao da navede nešto istražitelju a da to nije istinito. Shodno tome, njegove izjave sudu se ne smatraju podjednako verodostojnim kao i njegove izjave date EULEX istrazi dana 21.12.2010.

Istraga dana 21.12.2010:

"... ..

Istraga: Da li ste vi ili vaše osoblje registrovali svakog pacijenta?

Svedok: Mogu da kažem da je 95% pacijenata zabeleženo. Ali, kada smo bili u veoma hitnim slučajevima nismo mogli da registrujemo sve. Ovaj sistem koji sam koristio je bio onaj koji sam sam stvorio.

... ..

Istraga: ... .. Da li ste našli (E.K) u tu evidenciju?

Svedok: Da. Iako nisam u početku mogao da se setim da sam imao pacijenta već 2 nedelje, ali sam našao jedinu evidenciju na raspolaganju za ovog pacijenta. I lako možete da utvrdite da je njegov dnevnik kopija originala. Ovaj dnevnik je dokument koji je jedini dostupan dokument za registraciju osnovnih informacija o pacijentima. Evidencija koju sam vam predao danas, datumi počinju od 4. avgusta 1998, a završavaju se 1. septembra 1998. Svaka stranica je podeljen na 4 kolone. 1. kolona je broj pacijenta, 2. kolona je ime i lični podaci pacijenata. 3. je dijagnoza i 4. kolona je lečenje. Nismo mogli da držimo bilo koju drugu knjigu evidencije.

Istraga: Možete li da opišete evidenciju relevantnu za E.K.

Svedok: datum evidencije je 12. avgusta 1998. Broj pacijenta ili protokol je 1199. Ime je E.K. Godina rođenja 1965. Mesto rođenja je Opterrushe / Opteruša. Dijagnoza je napisana na latinskom: "Vulnus Sclopeteorium, Regio lat. Dek ", što znači ranu od metka na desnoj strani. Ako bismo bili smo precizni, čini se da moj asistent nije mogao da me prati pravilno o tačnom mestu na telu gde se nalazi povreda. Ako bih se odnose na ono što je napisano nije tačno jasno gde povreda. Kolona broj 4, tretman je propisan samo za 4 dana terapije, to znači da je dobio lekove za 4 dana. To je bio penicilin i 4 dana injekcije gentamicin. Ja sam više nego siguran, koristeći zdrav razum, da, kad bi on bio u bolnici 2 nedelje, ja bih ga se sećao. Ako se pogleda protokol sa njegovim povredama on je najverovatnije odseo u bolnici maksimalno 1 ili 2 dana. Ali, ja verujem na osnovu ove evidencije da je on bio pacijent na van-bolničkom lečenju za 1 dan. Bilo je 13. pacijenata na taj dan.

Istraga: Da budemo jasni, ova evidencija za 12. avgust 1998. Da li je to jedini podatak koji imate za lečenje E.K.

Svedok: Ja sam 99% siguran da je to jedini zapis koji imam za E.K. Može da postoji izuzetak, ali ja ne mislim tako.

Istraga: Po vašem mišljenju da li ste lečili E.K u julu 1998 zbog rane od metka.

Svedok: Nemam neki drugi podatak za njega, a ja ga se ne sećam. Mogu samo da se pozovem na ovaj zvanični dokument.

Istraga: Na koju bolnicu se ovaj zapis odnosi?

Svedok: To je Breshance. Rastojanje između Breshance i Gajraka je oko 7 ili 8 kilometara.

Istraga: Da li znate selo Rugove E Hasit?

Svedok: Da.

Istraga: Ako je neko povređen u ovom selu, gde bi bio odnešen?

Svedok: Obično gde god bih bio ja, ali samo odatle. Nije bilo drugih mesta da se ide. Ljudi su dolazili iz svih krajeva, čak i iz velikih udaljenosti.

Istraga: Dakle, čak i ako ste bili u pokretu između objekata, povređeni bi bio tamo gde god ste vi.

Svedok: Da, oni bi pitali gde sam i oni bi došli do mene. Neko vreme sam bio jedina medicinska ustanova koja je radila na Kosovu. Neke evidencije u ovom dokumentu se čak odnose na neke pacijente iz Prištine.

Istraživač: Da li imate sličan registar za jul 1998?

Svedok: Da, ja mogu da to priložim i vama. Ne postoji evidencija za E.K za jul 1998 u njemu. Ali, gledajući to ja znam da sam bio u Gajraku u to vreme.

Istraživač: Gledajući podatke koje imate za E.K. Možete li reći kada je dobio povrede.

Svedok: Ne, ne mogu to da kažem, nismo bili u poziciji da čuvamo toliko detalja. Ovaj zapis pokazuje da je on najverovatnije bio ambulatni pacijent. Pošto pitate za specifične detalje, ne mogu da kažem tačno kada je dobio povrede, ali kao što sam rekao nemam evidenciju za E.K dana 11. ili 12. jula 1998 ... .. "

Prema njegovim sopstvenim izjavama, E.K je bio na bolničkom lečenju 2 nedelje nakon ranjavanja vatrenim oružjem. Prema svedočenju dr. A.H on bi najverovatnije upamtio E.K da je to bio slučaj. Međutim, dr. H se ne seća da je E.K bio u bolnici kada je bio ranjen.

Na osnovu ovoga, i ostatka izjave svedoka, datim ili na javnom pretresu ili istrazi dana 21.12.2010, sud zaključuje da ne postoje uverljivi dokazi da je E.K bio ranjen kao što je on naveo 11. ili 12. jula 1998. Naprotiv, na osnovu navedenih dokaze dr. A.H, sud smatra da je verovatno da je E.K bio ranjen krajem jula / početkom avgusta 1998, što je posle napada.

Sud primećuje, međutim, da postoje neke nejasnoće u vezi tretmana koji je optuženi E.K dobio, a posebno da li je u primljen u bolnici ili ne.

Međutim, prema viđenju suda, ova neizvesnost nema značajne posledice po pitanju da li je E.K bio ranjen pre ili posle napada 17. i 18. jula 1998.

17. Svedok N.M,

prilikom svedočenja datog EULEX istrazi dana 19.01.2011, izjavio je, između ostalog, sledeće:

"....

Istraga: Da li znate E.K?

Svedok: Mi smo iz istog sela. Znao sam ga još kada je bio dečak. On je oko 20 godina mlađi od mene.

Istraga: Da li je on imao neki čin?

Svedok: Bio je komandant OVK za Opterušu u vreme kada su Srbi proterani iz svojih kuća. On ima dobro obrazovanje.

... "

Sud ne vidi nijedan razlog zašto bi svedok trebalo da da lažnu izjavu, ili nesporazum o naveDm, a samim tim i smatra da je ova izjava verodostojna. Njegove izjave na sudu su znatno modifikovane i mnogo neizvesnije. Sud shvata ovo kao napor svedoka da zaštiti i pomogne optuženom E.K i zato nalazi ove izjave manje kredibilnim nego njegove prethodne izjave kako je naveD u gornjem tekstu date EULEX istrazi.

18. Izjave svedoka F. M,

date na javnom suđenju ili date EULEX istrazi, ne daju bilo kakve odlučujuće dokaze o vremenu kada je E.K bio ranjen, prema viđenju suda.

19. S druge strane,

Sud se poziva na izjave svedoka **D.B i S.B**, gde obe tvrde da su videli "J" među vojnicima u dvorištu nakon što su se Srbi predali ujutru, 18. jula. Pored toga svedok D.B kaže da je njen muž čuo glas "J" u noći 17. jula upozoravajući njenog muž da ne izlazi van, neposredno pre pucnjave.

Pored toga, H.M je u izjavi tužiocu od 14. decembra 2010, objasnio da je sreo E.K u Opteruši neposredno pre početka napada 17. jula i da K. E nije izgledao ranjen u to vreme.

Sud smatra da su izjave svedoka D.B, i S.B verodostojne po ovom pitanju. S tim u vezi, sud ukazuje na njihove slične izjave u tom pogledu, koje sud takođe nalazi logičnim. Pored toga, oni su bili dosledni u svojim izjavama tokom istrage i glavnog pretresa. Između ostalog, sud nalazi da su izjave optuženog H.M date tužiocu dana 14. decembra 2010, da je sreo E.K i razgovarao sa njim dana 17. jula u Opteruši, kredibilne.

Sud ne vidi nijedan razlog zašto bi gore navedene izjave mogle biti lažne ili da ne odražavaju šta se zapravo desilo.

Na osnovu ovog, sud smatra da je dokazano van razumne sumnje da E.K nije bio ranjen pre 17. jula 1998, te da je bio prisutan i učestvovao u napadu na srpske kuće 17. i 18. jula 1998, u Opteruši, kao što je naveD u optužbe protiv njega.

Zbog toga, izjave ostalih optuženih Mu.Hja, Mi.H N.Hja, N.B i J.K se smatraju lažnim u pogledu ranjavanja okrivljenog E.K, van svake sumnje.

20. Da li je H.M bio član OVK?

U svojim izjavama tužiocu, koje je potvrdio na javnom zasedanju, H.M nije priznao da je bio član OVK. On je, međutim, tokom ovih prilika, objasnio je da je imao neku vrstu zaštitne uloge u komšiluku.

Međutim, u svojoj izjavi tužiocu od 14 i 22. decembra 2010, kao što se navodi iznad, optuženi H.M je izjavio, između ostalog, da je bio pripadnik OVK, da je bio u Opteruši 17. jula 1998 i da je posebna jedinice OVK iz Drenice stigla u selu, donoseći naredbu za napad na Srbe koji žive u Opteruši. On dalje navodi, da je pokušao da ubedi komandanta OVK da ne započinje napad, ali nije mogao da ga spreči. Okrivljeni Ma je takođe izjavio da su vojnici OVK u jednom trenutku otvorili vatru protiv srpskih domaćinstava u Opteruši.

Istom prilikom, optuženi H.M je izjavio da je bio stolar i da je ugradio vrata u kući Božanićevih. On je takođe naveo da je posetio kuću Božanićevih nekoliko dana pre početka napada dana 17. jula 1998. H.M dalje navodi da je u julu 1998 godine bio je pripadnik OVK i da je bio na čelu i koordinisao grupu vojnika, većinom njegova rodbina, u Opteruši.

U tom smislu svedočenje okrivljenog H.M u pogledu glavnih tačaka potvrđuje izjave svedoka D.B i S.B.

Sud ne vidi nijedan razlog zašto bi optuženi dali lažna svedočenja na početku istrage potvrđujući izjave svedoka D.B i S.B.

S druge strane, sud nalazi dobar razlog zašto je on kasnije dao drugačiju verziju, negirajući svoje učešće u napadu. Oспорavajući njegove izjave date tužilaštvu 14. decembra 2010, on je, naravno, pokušava da ne ukalja ulogu OVK u pravednoj borbi za nezavisnost i slobodu Kosova. On neće učestvovati u onome što se smatra bacanje prljavština na OVK ili vojnike OVK. Po ovoj osnovi on negira njegov iskaz od 14. decembra 2010 dat tužiocu, prema nalazu suda.

Na osnovu ovog, suda nalazi verodostojnim izjave date tužiocu 14. decembra 2010 od strane optuženog H.M.

U zaključku, sud stoga nalazi da je optuženi H.M bio pripadnik OVK u julu 1998, uključujući i vreme napada u Opeteruši dana 17. i 18. jula 1998.

21. U zaključku

Sud smatra verodostojnim i pouzdanim izjave svedoka D.B po pitanju poznavanja i identifikacije optuženih E.K i H.M i da su oba bila prisutna u dvorištu kuće svedoka u jutro 18. jula 1998.

Sud bez problema veruje izjavi svedoka da su E.K i H.M bili naoružani puškama za vreme napada, uprkos početnoj nesigurnosti svedoka na početku suđenja. Čak i nakon unakrsnog ispitivanja od strane branilaca, ona ostaje pri tome.

S druge strane, sud utvrđuje da su neverodostojne izjave E.K po pitanju njegovog prisustva dana 17. i 18. jula 1998, i vremena kada je bio ranjen. Prema viđenju suda, E.K je video svoje učešće u borbi za slobodu i nezavisnost za Kosovo kao ispravan i pravedan cilj. Učestvovao je bez očiglednog razmatranja za bilo kakvu ličnu korist, i po visokoj ceni za sebe: da je bio teško ranjen tokom pucnjave sa srpskim / jugoslovenskim snagama koje značajno utiče na njegovo zdravstveno stanje i kretanje čak i danas. Napad od 17. i 18. jula je barem delimično opravdan, prema Ka, na osnovu nekoliko srpskih zločina počinjenih prema Albancima tokom rata.

Po ovom osnovu, E.K neće priznati bilo kakvu krivičnu odgovornost u vezi sa njegovim učešćem u OVK, prema viđenju suda. Isto tako, on neće priznati bilo kakva nedela od strane OVK ili sebe. Čak i danas on je lider OVK-veterana u svom regionu.

Sud, dakle, i na osnovu opšteg utiska E.K tokom glavnog pretresa, ne nalazi njegove izjave o svom prisustvu 17. i 18. jula 1998 verodostojnim. S druge strane, sud ne nalazi nijedan razlog da sumnja u izjave svedoka D.B i S.B što se tiče oučavanja E.K tokom 17. i 18. jula. Pored toga, sud utvrđuje izjave optuženog H.M date javnom tužiocu 14. decembra 2010 verodostojnim, jer, između ostalog, ne nalazi nijedan razlog zašto bi H.M uplitao "J", navodeći da se sastao s njim u Opeteruši dana 17. jula neposredno pre nego što je napad počeo, ako to nije slučaj.

Sud smatra da izjave optuženih Mu.Hja, Mi.H N.Hja, N.B i J.K nisu verodostojne što se tiče vreme kada je E.K bio ranjen.

Na osnovu ovog, sud smatra da je dokazano van svake sumnje da su optuženi E.K i H.M, bili pripadnici OVK u to vreme, i da su oni bili prisutni tokom OVK napada na srpska domaćinstva. E.K je bio prisutan u dvorištu u večernjim satima 17. i ujutro 18. jula 1998. H.M je bio prisutan u dvorištu ujutro 18. jula odmah nakon što su se Srbi predali i završetka napada.

Optuženi Mi.H N.H, N.B, i J.K su dali lažne izjave, u svojstvu svedoka, EULEX Istrazi po pitanju vremena kada je E.K bio ranjen.

Pitanje **civilnog karakter napadnutih Srba** od strane OVK-snaga dana 17. i 18. jula 1998 će biti raspravljano kasnije (pod VIII.3 zaštićeni (civilni) i status žrtava).

VII Pravna ocena ratnog zločina

Kroz sudsku praksu i prema komentarima člana KZSFRJ, sledeći uslovi su primenjeni kako bi proglasili optužene krivim za ratne zločine.

1. Postojanje unutrašnjeg oružanog sukoba

Oružani sukob postoji kad god se pribegava oružanim snagama bez obzira da li je to među državama ili produženo oružano nasilje.

Prema Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) Presuda 3. april 2008, str 56-57 stav 100 (IT-04-84) Pretresno veće "uvereno je da je postojao oružani sukob na Kosovu / Kosova, od i uključujući 24. april 1998.g. pa nadalje. Pretresno veće je dobilo obimnu količinu dokaza relevantnih za oružani sukob, od maja do septembra 1998.g."

U presudi MKSJ-a od 23. februara 2011 stav 1579 stranica 629 (slučaj IT-05-87/1-T) veće je zaključilo da je "od kraja maja 1998 postojao oružani sukob na Kosovu između srpskih snaga, odnosno snage VJ i MUP-a, i OVK. Taj oružani sukob trajao najmanje u najmanju ruku do juna 1999. "

Što se tiče Kosova, smatra se daje postojao i unutrašnji sukob (između srpskih snaga i OVK snaga) i međunarodnih sukoba (između NATO-a i srpskih snaga na Kosovu od 24. marta 1999 do 10. juna 1999).

Na osnovu toga, Sud je utvrdio da je unutrašnji oružani sukob postojao na Kosovu u vreme napada OVK u selu Opteruša 17. i 18. jula 1998.

Citirani članovi iz Ženevskih konvencije (zajedničk članovi 3 i 13.2.) primenjuju se u unutrašnjim oružanim sukobima i zbog toga u kosovskom sukobu.

2. Učešće optuženih E.K i H.M u oružanom sukobu

Kao što je naveD na prethodnim stranama, sud je našao da je dokazano van svake sumnje da su optuženi E.K i H.M bili pripadnici OVK u vreme napada u Opteruši dana 17. i 18. jula 1998. Kako je OVK je bila strana u unutrašnjem oružanom sukobu na Kosovu u ovom trenutku, sud smatra da su optuženi učestvovali u oružanom sukobu na osnovu njihovog učešća u OVK.

To je bilo dovoljno i u prethodnim slučajevima. Sud navodi slučaj Đeloša Krasnićija iz Okružnog suda u Peći od 29.04.2009 (PNR 67/09), a posebno stranice 91-92.

3. Civilni (zaštićeni) status žrtava

Član 3., zajednički za sve četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949 (zajednički član 3) i člana 13.2 Protokola II od 8. juna 1977, kao dopuna Ženevskim konvencijama iz 1949 (Dopunskog protokola II).

Između ostalog, zajednički član 3 navodi:

1. *Lica koja ne učestvuju aktivno u neprijateljstvima, ..., treba da u svakoj prilici budu tretirana humano, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, veri ili ubeđenju, rođenju ili bogatstvu, ili bilo kom drugom sličnom merilu. U tom cilju, sledeći dela su i ostaju zabranjena u svako doba i na svakom mestu, u vezi sa gore navedenim licima:*
2. *(a) Nasilje prema životu i licima, a posebno sve vrste ubistva, sakaćenja, svireposti i mučenja ... "*

Član 13.2 Protokol II navodi sledeće:

"2. Civilno stanovništvo kao takvo, kao i pojedinačni civili, neće biti meta napada. Akcije ili pretnje nasiljem, čiji je glavni cilj zabran širenja terora među civilnim stanovništvima. "

Na osnovu ranije pomenutog zaključka, sud smatra da je dokazano van svake sumnje da je OVK napad 17. i 18. jula 1998.g. bio je usmeren ka srpskom civilnom stanovništvu Opteruše.

Srpska kuća je bila dana 17. i 18. jula 1998.g. okupirana od strane srpskih civilnih lica, sud je utvrdio to van svake sumnje.

Po rečima svedoka **D.B, optuženi H.M** je napravio neki dogovor sa njenim suprugom, da bi oni zaštitili jedni druge. Prema tome, Ma je posetio kuću svedoka neko vreme ranije i razgovarao sa njenim mužem.

"On je rekao mom mužu "ako postoji potreba da se zaštitite, zbog tih 10 kuća koje ste ostali u selu, nema smisla se izgubi selo zbog vas". Moj muž je rekao da, ako policija dođe „i mi im nećemo dozvoliti“, i tako smo se dogovorili, a dogovor je dogovor, i dali su „Besu“, a kada daju Besu može im se verovati. Nažalost, moj muž poverovao H, i nije pozvao nikoga."(poslednjem pasusu na strani 18 svedočenje, 28. juna 2011).

*Javni tužilac: Da li je bilo prilike kada je vaš suprug rekao srpskoj policiji da ne dolaze?
D.B: Da. Nakon dogovor sa "H" nije ih zvao, pa je policija pozvala mog supruga i pitala da li treba da dođu, ali moj muž im je rekao da ne dolaze.*

Javni tužilac: Koliko pre 17. jula se to dogodilo?

D.B: Možda 7-8 dana. (Vrh stranice 19 o Zapisnik sa 28. juni 2011)

Osim toga, tokom njenog svedočenja, svedok D.B, obaveštava o sledećem (str. 16 zapisnika od 28. juna 2011):

"Javni tužilac: Da li se sećate koliko je kuća u Ofteruši, sve zajedno, srpske i albanske, svi zajedno?"

D.B: Nije bilo više od 10 kuća Srba, nisu svi bili tu. A bilo je oko 260 albanskih kuća.

Javni tužilac: Da li imate još nekog sina, osim onog koji je bio sa vama te noći?"

D.B: Imam starijeg sina, Bo ... ..

Javni tužilac: Gde je on bio te noći?"

D.B: Srećom, on je bio u vojsci, gde ga je dobrovoljno poslao moj muž i on je služio u Bačkoj Topoli. Otišao je u vojsku mesec dana pre tog, 24. Juna, i događaja koji se dogodio 18. jula.

Javni tužilac: Da li znate nekoga po imenu Z ...?"

D.B: Da, to je sin B ...

Javni tužilac: A gde je bio te noći?"

*D.B: On je bio u vojsci kao plaćeni profesionalac: radio je u vojsci u Prizrenu.
... .. "*

Tokom unakrsnog ispitivanja svedoka S.B 29. juna 2011 od strane advokata odbrane Etem Rugove, sledeće se može izdvojiti iz zapisnika na 27. strani:

"Etem Rugova je: Da li ste nosili vojni prsluk?"

S.B: Da. Imao sam jedan. Moj sin je bio u vojsci.

Etem Rugove: U kom svojstvu je bio vaš sin u vojsci?"

S.B: Svaka zemlja šalje njene građane u vojsku. Poziv je stigao i on je otišao u vojsku, šest meseci pre nego što se priključio vojsci.

Etem Rugova je: Šta se desilo sa vojnim prslukom?"

S.B: Uzeli su mi ga.

Etem Rugova je: Ko su oni?"

S.B: OVK.

... .. "

Ništa u predstavljeno postupku nije osporilo navedene izjave svedoka D.B i S.B. Sud ne vidi razloga da sumnja. I nalazi da su izjave gore navedenih svedoka kredibilne i pouzdane. Nijedno od pomenutih lica, koja su se okupila u kući Bo nije imala drugačiji status od civilnog. Takođe je bilo jasno svedocima D.B i S.B ko je bio vojnik ili policajac, a ko nije.

Iz ovog suda izvlači zaključak da gore naveD dokazuje van svake sumnje da ni srpska policija ni jugoslovenska (srpska) vojska nije bila prisutna i niti uključena u kući svedoka 17. i 18. jula 1998.g.

Na osnovu izjava svedoka, sud smatra da je dalje dokazano da su Srbi okupljeni u kući svedoka imali oružje, uključujući i puške i pištolje, na raspolaganju i koji su to oružje koristili 17. i 18. jula 1998.g. za samoodbranu. Neko od oružja je možda čak obezbeđeno od strane srpske vojske. Međutim izvor oružja, bez obzira da li je kupljeno za lov ili dostavljeno od strane vojne organizacije, nije ni od kakve važnosti dokgod upotreba oružja nije deo vojnih ili paravojnih komandnih struktura ili u skladu sa specifičnim naređenjima grupe, organizacije ili komandne strukture u nekom obliku izvan, prema viđenju suda.

Sud nema indikacija tokom glavnog pretresa da je ovo oružje korišćeno u bilo koju drugu svrhu osim samozaštite od strane srpskih muškaraca okupljenih u kući kada su bili napadnuti od strane OVK snaga.

Prema viđenju suda, korišćenje oružje za samoodbranu u toku oružanog napada, ne menja karakteristike Srpskih muškaraca kao civila. Nisu bili organizovani niti integrisani u veću celinu. Nema indikacija o komandnoj strukturi izvan njih, ili bilo kog naloga datog ili primljenog od strane srpskih muškarci od bilo koga van srpske kuće tokom napada 17. i 18. jula 1998.g., ili pre ili posle ovog napada.

Nema nagoveštaja da su Srbi okupljeni u kući Božanićevih 17. i 18. jula 1998.g. na bilo koji način učestvovali u neprijateljstvima ili oružanom sukobu između OVK i srpskih vojnih snaga u to vreme.

Sud smatra da ne postoji nijedan drugi predstavljeni dokaz koji pokazuje bilo kakvu vezu ili učešće između Srba okupljenih u kući Božanićevih za vreme napada i bilo koje vojske spolja ili paravojnih organizacije, a posebno od bilo koje od strane unutrašnjeg sukoba u to vreme.

Što se tiče Srpskih žena, oni su bile okupljene u skloništu u podrumu od vremena početka pucnjave u noći 17. jula do ranih jutarnjih sati kada su se svi Srbi predali napadačima, snagama OVK.

Po ovom osnovu - i viđeno u vezi sa svim drugim dokazima datim tokom glavnog pretresa - sud smatra da je dokazano van svake sumnje da su svi Srbi okupljeni u kući svedoka 17. i 18. jula 1998.g. bili civili koji nisu učestvovali u neprijateljstvima između snaga OVK i Jugoslovenske (srpske) vojske koja su se dešavala u periodu od aprila 1998 do sredine jula 1999. Prema tome, oni su na taj način bili pod zaštićenim statusom civila, koji se navodi u zajedničkom članu 3 i 13.2 Protokola II.

4. Veza između naveDg zločina i oružanog sukoba

Kao što je ranije navedeno, sud je utvrdio da je napad na srpsku civilnu kuću 17. i 18. jula 1998 u vezi sa unutrašnjim oružanim sukobom između OVK i srpskih snaga / jugoslovenske snage. Ovaj sukob je u velikoj meri usmeren oko etničkih linija i "etničkog čišćenja", što znači da se uklone iz zajednica etničke grupe koje su na neki način smatrane da pripadaju drugim etničkim grupama. Tipično, uklanjanje kosovskih albanskih grupa iz oblasti pod kontrolom ili dominacijom Srba i obrnuto.

Napad na srpsku kuću, u kojoj se okupila većina srpske manjine iz sela Opteruša, je između ostalog tipično za unutrašnji oružani sukob na Kosovu. Kasnije uklanjanje i ubijanje Srpskog muškog stanovništva, otkriva obrazac koji je tragično primećivan suviše često u ovom konfliktu.

Neophodna veza između napada na srpske kuće i oružani unutrašnji sukoba se, dakle, smatra utvrđenim od strane suda.

5. Odgovor na dvojaki test: Da li je napad kršenje međunarodnog prava važećeg za taj period, kao i kršenje nacionalnog zakona u to vreme?

Sud smatra da oružani napad od strane raznih snaga OVK 17. i 18. jula 1998.g. protiv srpskog civilnog stanovništva okupljenog u Opteruši u kući svedoka D.B je u suprotnosti sa zajedničkim članom 3. Ženevskih konvencija i člana 13.2 Protokol II, pošto se oba ova člana bave zaštitom civilnih lica koja nisu uključena ili deo oružanog sukoba.

Oružani napad OVK 17. i 18. jula 1998 je u suprotnosti sa zajedničkim članom 3 (1) (a) koji zabranjuje nasilje nad životom i licima. Napad vatrenim oružjem tokom cele noći, bez sumnje predstavlja ozbiljnu opasnost za živote srpskih civila u kući koja je na taj način napadnuta.

Napad od strane OVK se takođe može smatrati kao mera zastrašivanja i terora prema srpskim civilima okupljenim u kući koja je napadnuta.

Gorenavedeni zajednički članaovi 3 i 13.2 Protokola II su zakon koji važi za oružane sukobe koji nisu međunarodnog karaktera i samim tim kršenje zajedničkog člana 3 i 13.2 Protokola II je, dakle, sud smatra, kršenje zakona koji se primenjuje za vreme sukoba na Kosovu od aprila 1998 do sredine jula 1999.

Oružani napad na srpske civile u kući svedoka D.B 17. i 18. jula 1998 vatrenim oružjem je dalje smatran ozbiljnim kršenjem jer nesumnjivo predstavlja opasnost od teških telesnih povreda ili pretnja po život srpskih civila.

Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ) je bio na snazi u julu 1998 na Kosovu. U članu 142. ovog zakona, ratni zločin može imati dva oblika:

1. Naređivanje bilo koje od navedenih akcija, ili
2. Obavljanje ("počinilaštvo") bilo koje od navedenih akcija.

Jedna od navedenih akcija je primena mera zastrašivanja ili terora.

Osim toga, KZSRJ član 22 se bavi saučesništvom: Ako više lica zajedno počini krivično delo učestvovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, svako od njih će se kazniti kao što je propisano za to delo.

Prema tome, test dualnost je zadovoljen.

OVK napad na srpske kuće 17. i 18. jula 1998, gde je bilo skupljeno svo srpsko civilno stanovništvo Ofterusa / Ofteruše, kako je gore opisano, predstavlja oružani napad na civilno stanovništvo, kao zabranjeno i kažnjivo po članovima 22 i 142 Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koji je trenutno kriminalizovane na osnovu članova 23 i 121 (1) Krivičnog zakona Kosova, i uz kršenje zajedničkog člana 3 Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949 i člana 13.2 Protokola II 8. juna 1977, kao dopuna Ženevskih konvencija iz 1949 (Dodatnog protokola II), sva pravila međunarodnog prava za vreme unutrašnjeg oružanog sukoba na Kosovu.

6. Učešće u OVK napadu 17. i 18. jula 1998.g.

Alternativa naredbe kriminalizovanog čina nije relevantna u ovom slučaju, jer nije uključena u potvrđenu optužnicu.

Na osnovu ovoga, pitanje je da li bilo koji od optuženih E.K i H.M u saizvršilaštvo sa drugim OVK-vojnici, učestvovao u merama zastrašivanja i terora nad srpskim civilima 17. i 18. jula?

6.1 Da li E.K, u saizvršilaštvo sa drugim vojnicima OVK, učestvovao u napadu na srpsko civilno stanovništvo?

Sud je utvrdio van svake sumnje da E.K:

1. da je bio vojnik OVK i komandant u vreme napada
2. da je bio naoružan i u tipičnoj OVK uniformi u vreme napada
3. da je bio prisutan u selu Ofterusa u vreme napada
4. da je bio svestan da će planirani napad da se dogodi
5. da je bio prisutan van kuće srpskih civila kada je napad počeo u večernjim satima 17. jula i kada je završen u jutarnjim satima 18. jula
6. da je komunicirao direktno sa Dm Božanić i upozorio ga da ne izlazi
7. da se ni u jednom trenutku nije protivio naređenju drugih vojnika OVK

Koje specifične funkcije je imao tokom napada, koja mu bila posebna uloga i akcije je nepoznato. Međutim, pomenute činjenice su dovoljne da se utvrdi da je E.K učestvovao u napadu. U napadu, svi vojnici imaju različite dužnosti i funkcije, u zavisnosti od različitih naređenja. Ali, različite funkcije i dužnosti zajedno čine suštinske i neophodne delove napada.

Zbog toga sve funkcije i dužnosti su neophodne u napadu, i za aktivno i dobrovoljno učešće treba da se snosi odgovornost.

E.K je znao o napadu, znao je da je bio usmeren protiv civila i stoga je treba da zna da je to nezakonito, ali je ipak, po svoj prilici, pošto ništa drugo nije ukazano, on dobrovoljno učestvovao u tome, čak i ako je on morao ili trebao da zna smisao i posledice toga. Njegova **krivična namera** je time utvrđena.

Na osnovu toga, **E.K je učestvovao u napadu i prema tome je proglašen krivim za ovu optužbu.**

6.2 Da li je H.M učestvovao u napadu na srpsko civilno stanovništvo?

Sud je utvrdio van svake sumnje da je H.M:

1. bio pripadnik OVK u vreme napada
2. bio naoružan i u tipičnoj OVK uniformi u vreme napada
3. bio prisutan u Opteruši u vreme napada
4. bio prisutan u dvorištu srpske kuće na kraju napada

Što se tiče pitanje da li je učestvovao u napadu, sudska većina ukazuje na sledeće:

1. on je bio u prijateljskim odnosima sa Srbima iz Opteruše
2. on je radio stolariju u kući Božanićevih
3. on je upozorio srpskog stanovništvo o mogućem napadu i ponudio da im pomogne
4. on se veoma protivio bilo kakvom naređenju protiv Srba
5. on nije hteo da saraduje sa jedinicom OVK iz drugog okruga kada je bilo zatraženo
6. on je bio prisutan na licu mesta protiv svoje volje
7. on je primorao ostale pripadnike njegove jedinice da ne prisustvuju tokom napada
8. njegovo prisustvo bilo je ograničeno na jutro 18. jula
9. on je napustio mesto dešavanja čim je mogao, nakon napada, i otišao kući
10. nije ispalio nijedan metak, a potom mu je puška oduzeta od strane OVK
11. on je dobio ukor zato što nije bio voljan i bio je neuključen učesnik

Na osnovu toga, većina smatra da samo njegovo prisustvo i njegova nevoljnost nije dovoljna da se utvrdi aktivno učešće u napadu. Da bi se utvrdila krivična odgovornost, samo prisustvo na mestu zločina nije dovoljno. Takođe je potrebno da se ustanovi zločinačka namera, ili voljno učešće. U ovom slučaju, H.M nije imao nameru da učestvuju u napadu i nije učestvovao u napadu.

S druge strane, sudska manjina ukazuje na sledeće:

1. Da je bio prisutan, naoružani i uniformisani na licu mesta, bar u jutro 18. jula

2. On je sam iz svoje jedinice bio prisutan tokom napada, i rekao svojim ljudima da ne prisustvuju, i da je sam bio prinuđen da budu prisutan

Manjina priznaje da je bio protiv napada, da je on izrazio je protivljenje tome, i nije bio voljan da bude prisutna tokom napada. Ipak je bio prisutan na sceni u toku napada, naoružan i uniformisan. Motivacija Ma je u tom pogledu nevažna, sve dok je on prisutan. Vojnici mogu imati različite stavove prema naređenjima; slažu se ili ne slažu. Ipak, oni se ne pitaju za stav ili da li se slažu ili ne slažu sa naređenjem. Ono što je važno je da oni poštuju naređenje, bez obzira na lična osećanja o tome, sve dok naređenje nije nezakonito. U ovom slučaju naređenje je bilo nezakonito, a samim tim Ma nije bio obavezan da ga sledi. Ipak, on je sledio nezakonito naređenje.

Na kraju H.M je sledio naredbu za napad na kuću srpskih civila, i na taj način bar pružio moralnu podršku napadu.

H.M je znao za napad i da je protivzakonit. On je znao da je učestvovao u njemu. Po mišljenju ove manjine ovo je dovoljno da se uspostavi **krivična namera** u ovom slučaju.

Prema tome, manjinski deo utvrđuje da je H.M je prešao prag učešća unapadu.

Na osnovu mišljenja većine, H.M je oslobođen .

VIII Optuženi Mu.H, Mi.H, N.H, N.B i J.K

Ovih 5 optuženih se terete za kršenje člana 305 stav 2KZK, pomažući E.K da izbegne otkrivanje, davanjem lažnih iskaza svedoka koji podržavaju alibi odbrane E.K.

Kako sud navodi, člana 305. stav 2. se bavi pomaganjem počinioca posle napada i opštiji je od stav 1 .

Stav 1 ima više ograničen delokrug koji se bavi, između ostalog, licima koja kriju počinioca ili pomažu mu da izbegne otkrivanje na određeni pomenuti način, ili na bilo koji drugi način. Suština je, međutim, da stav 1 je ograničena na pomoć počiniocu da izbegne sopstveno otkrivanje, ili da mu pomognu da se sakrije na neki način od krivičnog gonjenja . Pošto je E.K bio u pritvoru kada su izjave date, E.K na taj način nije mogao da izbege otkriće. Ova činjenica je bila poznata ovim optuženima.

S druge strane , stav 2 je više opšta zabrana pomoaganja počiniocu.

Lažne izjave tokom istrage bi normalno spadale pod zločini koji se bave direktno lažnim izjavama. Međutim, član 307, koji se bavi lažnim izjavama svedoka je ograničena na sudski postupak .

Sud smatra da sudski postupak počinje sa optužnicom. U ovom slučaju optužnica je podnesena 30. marta 2011, nakon davanja izjava u pitanju, tako da član 307 se ne primenjuje.

Jasno je da je lažuci kao svedok moralno osuđujuće i treba da bude kriminalizovano. Kako većina suda to vidi, to prirodno potpada pod kategoriju pomoći počiniocu iz člana 305 stav 2. Nisu, odnosno ne mogu svi oblici pomoći počiniocu da budu kriminalizovani. Određena forma i stepen treba da se pokažu da bi se krivična odgovornost primenila.

Laganje istražitelju u ozbiljnom slučaju, međutim, ima i formu i obim potreban da se konstituiše zločin. U većini zemalja to može da se smatra krivičnim delom.

pošto su svi optuženi bili upozoreni pre uzimanja njihovih izjava da davanje lažnih izjava može predstavljati krivično delo, oni su, jasno je, bili svesni svoje obaveze da govore istinu. Pored toga, davanje lažne izjave pod istragom bi bio poznat prekršaj normalnoj osobi.

Kada su optuženi, uprkos tome, dali lažne izjave, svaki od pet optuženih je **znao** da daje lažnu izjavu i to je **svojevoljno** učinio. **Krivična namera** svakog od od okrivljenih je prema tome demonstrirana van svake sumnje, prema viđenju suda.

Po ovom osnovu, sud utvrđuje da je svaki okrivljeni, davanjem lažne izjave istražitelju, datumima i mestima kao što je naveD gore, na taj način pomogao E.K protivno članu 305 stav 2. Zbog toga, svako od njih je utvrđen krivim shodno optužbi.

IX Kažnjavanje

E.K je proglašen krivim za kršenje članova 22. i 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ), koji su trenutno kriminalizovani u skladu sa članovima 23. i 121. (1) Krivičnog zakona Kosova (KZK).

Kada postoji razlika između starijih i novijih zakona, optuženi će po principu naveDm u KZK, članu 2 (2), imati pravo na najpovoljniji zakon.

KZSFRJ član 142 se smatra najpovoljnijim zakonom u ovom slučaju navodeći minimalnu kaznu od 5 godina zatvora, a najviše 20 godina.

Član 64. (1) KZK navodi faktore koje treba uzeti u obzir pri izračunavanju kazne.

Sud ne nalazi olakšavajuće okolnosti u slučaju optuženog E.K. Sud nalazi da je dokazano van svake sumnje da je on dobrovoljno i svesno - i na taj način sa potrebnom namerom - bio komandant OVK u Opteruši 17. i 18. jula 1998.g., da je učestvovao u oružanom napadu na civilne srpske kuće od početka u noći 17., tokom noći i rano ujutro 18. jula, a da on ni u jednom trenutku nije izrazio negodovanje za napad na srpske civile.

Međutim, naredba za napad je došla iz snage OVK izvan Opteruše, a napad je počeo kada su ove druge snage OVK došle u Opteruši.

Prema nalazu suda, optuženi E.K nije učestvovao u napadu na srpsko civilno stanovništvo u Opteruši kako bi stekao nešto lično za sebe. Sud razume njegovo učešće kao deo pravedne borbe za nezavisnost i slobodu Kosova protiv – onoga što okrivljeni vidi - ugnjetavačko i nasilno tretiranje albanskog stanovništva od strane Srba.

Na osnovu ovog, sud nalazi da prema svim razmotrenim elementima, E.K se kažjava kaznom zatvora od 5 godina.

Prema članu 73 (1) KZK vreme proved u pritvoru biće uračunato u kaznu zatvora.

E.K je služio u pritvoru od 14. decembra 2010 do puštanja 2. avgusta 2011. Ovaj period će biti oduzet od njegove zatvorske kazne od 5 godina.

Prema Kosovskom zakoniku o krivičnom postupku član 102. (1) sud će odlučiti da li će lice proglašeno krivim naknađivati troškove krivičnog postupka. Sud smatra da je okrivljeni E.K nepotrebno produžavao krivičnu istragu i postupke protiv sebe negirajući njegovo prisustvo u Opteruši 17. i 18. jula 1998.g., tvrdeći da je bio ranjen pre napada. Osim toga, on je uključio optužene Mu.H, Mi.Hija, N.Hja, N. B i J.Kja u krivičnom postupku koristeći njihovu lojalnost i prijateljstvo sa OVK i njim.

Na osnovu toga, sud nalazi da okrivljeni E.K mora naknaditi troškove ovog krivičnog postupka. Pored toga, on će sam snositi dodatne troškove privođenja i pratnje tokom sudskog postupka.

Optuženi Mu.Hja, Mi.H N.Hja, N.B i J.K su proglašeni krivim za kršenje člana 305 stav 2 KZK pomažući E.K, tako što su dobrovoljno i svesno dali lažne izjave u svojstvu svedoka kao što je navedeno gore. Prema članu 305 (2) kazni će se zatvorom od šest meseci do pet godina.

Pri izračunavanju kazne za ove prekršaje, sud ukazuje na član 307, koji se bavi davanjem lažne izjave u sudu, kao **indikacija** o nivou prikladne kazne. Član 307 (1) navodi kaznu između novčane kazne ili kazne zatvorom do jedne godine.

Svi ovi optuženi nisu dali lažne izjave zarad lične koristi, prema viđenju suda. Naprotiv, ovi optuženi su dali lažne izjave kao deo obaveza prema pravednom cilju OVK u borbi za slobodu i nezavisnost za Kosovo i za poštovanje i / ili prijateljstvo prema optuženom E.K, kako oni to razumeju. Iako ovo nije utvrđeno kao olakšavajuća okolnost, sud to ipak vidi kao faktor koji bi trebalo da utiče na konačni obračun odgovarajuće kazne za ove prekršaje.

Iako, svaki od navedenih optuženih će se pojedinačno razmatrati, sud nalazi malo značajne individualne varijacije koje dovodi do razlika u izračunavanje kazne za ove optužene.

Međutim na osnovu gore navedg, sud nalazi da je članom 42 KZK, kao uslovna kazna postiže svrhu kažnjavanja za svakog od optuženih Mu.H, Mi.H, N.Hja, N. B i J. K. Osim toga, nijedan od ovih optuženih nema prethodni krivični dosije.

Sud smatra da uslovi za izricanje uslovne kazne na osnovu člana 44 postoje i da vremenski period u skladu sa članom 43 (2) je određen na godinu dana. Ako svako od optuženih u ovom periodu ne počini novo krivično delo, kazna zatvora se neće izvršiti.

X Troškovi postupka

Prema Kosovskom zakoniku o krivičnom postupku (KZKP) član 102 (1) sud će odlučiti da li lice proglašeno krivim mora da izvrši naknadu troškova krivičnog postupka. Sud smatra da je okrivljeni E.K nepotrebno produžavao krivičnu istragu i postupke protiv sebe negirajući njegovo prisustvo u Opteruši 17. i 18. jula 1998.g., tvrdeći da je bio ranjen pre napada. Osim toga, on je uključio optužene Mu.H, Mi.Hija, N.Hja, N.B i J.Kja u krivičnom postupku koristeći njihovu lojalnost i prijateljstvo sa OVK i njim.

Po ovom osnovu, sud nalazi da okrivljeni E.K mora da nadoknadi troškove ovog krivičnog postupka. Pored toga on će sam da pokrije dodatne troškove privođenja i pratnje tokom sudskog postupka.

Prema članu 102 (1) sud je odlučio da će svaki od optuženih Mu.Hja, Mi.H N.Hja, N.B i J. K takođe nadoknaditi troškove ovog krivičnog postupka.

Pošto svi optuženi proglašeni krivim moraju da nadoknade troškove krivičnog postupka protiv njih samih, oni će to uraditi zajedno i pojedinačno prema ZKPK članu 102. stav 3., jer specifični troškovi za svakog od njih se ne mogu odrediti preciznije.

Zapisničar

Predsedavajući sudija

Tarik Mripa

Tore Tomasen

PRAVNI LEK

Ovlašćena lica mogu izjaviti žalbu protiv ove presude Vrhovnom sudu Kosova, preko Okružnog suda u Prizrenu u roku od petnaest (15) dana od dana prijema kopije presude.